Ν. ΤΙΧΟΝΟΦ

ΣΙΜΟΝ Ο ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΟΣ

ΚΡΑΤΙΚΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ ΜΙΟΝΟΤΙΤΟΝ
ΜΑΡΙΥΠΟΛΙ
1934

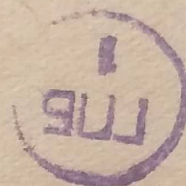
Н. ТИХОНОВ

СИМОН БОЛЬШЕВИК

отв. редактор. И. САРБЕЙ
перевод. А. ДИМИТРИУ
тех. редактор. Н. ПЕТРОС.

УКРГОСНАЦМЕНИЗДАТ
1934 — 1934

Ν. ΤΙΧΟΝΟΦ

ΣΙΜΟΝ Ο ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΟΣ

ΚΡΑΤΙΚΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ ΜΙΟΝΟΤΙΤΟΝ
ΜΑΡΙΥΠΟΛΙ
1934

ΓΙΑ ΤΑ ΠΕΔΙΑ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΙΤΕΡΙΣ ΙΛΙΚΙΑΣ

Επιτράπικε για εκτίποσι στις 28-IX-1934
Αριθμός βιβλίυ 50. — Τιράζζ 1000.
Γορλίτ № 1729 — Παρανκελίας № 4085

ΙΠΕΦΘΙΝΟΣ ΣΙΝΤΑΧΤΙΣ: Γ. ΣΡΑΠΕΙ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΙ ΑΠΤΟ ΡΥΣΙΚΟ:
Α. ΔΙΜΙΤΡΙΥ
ΔΙΟΡΘΘΟΤΙΣ: Ν. ΠΕΤΡΟΣ

'Ακυςα να λένε ι άνθροπι λογιό-λογιό ιςτορίες, μεγάλες δυλιές, πυ έγιναν. Μα τι λογιό ίνε ο ίροας, δεν το κςέρο. Κ'εγό τόρα λίγο θα διιγιθό.

'Ιμε οςετίνος. 'Ινε τέτια χόρα ι Οςέτιά-μας, πιγένις μια μέρα—μπροςτά-ςυ ίνι δυνά, πιγένις κε δέφτερι, πιγένις κε μια δδομάδα—ολόγιρά-ςυ δρίςκυντε πέτρινα δυνά. Κάποτε πάνο-τυς φιτρόνυνε δάςι, κάποτε ίνε απλομένο το χιὸνι, χίνετε το νερό, ατέλιοτα χίνετε, ποτάμια μεγάλα κε μικρά, λογιό-λογιό ποτάμια χοχλακίζυν, χοχλακίζυν, θαρίς κε ίνε τρελὰ, —- ι φονί δεν ακύετε. Για να πας στο μυςαφιρλίκι—πρέπι να περάςις πάνο απτο δυνό, κε ςτο μαγαζὶ να πας—πρέπι να περάςις πάνο απτο δυνό, τον πεθαμένο να κυδαλίςις—πρέπι να πας πάνο απτο δυνό, να πας να χορέπςις—πρέπι να πας πάνο απτο δυνό. 'Ινε δίςκολο να ζις ςτιν Οςέτια.

'Ενας χοριάτις ίχε πολί γι, — έριχςε τιν κάπα-τυ, το χοράφι δε φένετε πια: ι κάπα το ςκέπαςε. Κε το χοράφι δρίςκετε ίςια κάτο αππον υρανό. Βὲδεα, λιπόν, ολόγιρα ίνε φτόχια. Ι πέτρινι ςάκλια [1]) ίνε κρία—ςτι μέςι ανάδι ι φοτιά για να ζεςτένις τα χέρια-ςυ, να μαγιρέδις το φαγί, ένα τραπεζάκι, μια πάνκα με τρία πόδια,—τέτια αςιατικί πολιτέλια, δεν κςέρις τι να κάνις, ςα μάντρα.

'Ιμε, δέδεα, δυνίςιος. 'Ιμυνα πολί νέος, αμόρφοτος. Σκεφτὸμυνα πολί, πος πρέπι να ζίςο. 'Ιρτε ι επανάςταςι,

---

[1]) ςάκλια—χοριατόςπιτο ςτον Κάφκαςον.

ίρτε ο εμφίλιος πόλεμος,—πίρα το τυφèκι, ένα άλογο, πίγα να γραφό στο κόμα. Δεν ίχαμε τότε το κομυνιστικό κόμα, ίτανε ένα κόμα, ονομαζότανε «κερμέν». Κι' αφτό ιπεράσπιζε το λαό τις Οσέτιας. 'Ιτανε πολί δίσκολος ο πόλεμός-μας. Ι σιφιλιοτές, ι σοδινιστές, ι μπελογδαρντέιτσι δρισκόντανε σε κάθε δυνό, δρισκόντανε στον κάμπο. Το Βλαδικαφκάς το πίρε ο γενεράλος Σσκυρό. 'Εδαλε τον Μπèτα Χαμπάεφ να κιδερνάι τιν Οσέτια. 'Ιτανε άνθροπος με τιποτένια καρδιά αφτός ο Μπèτα Χαμπάεφ. 'Εκεε τα χοριά, έδαζε ολόγιρα άχιρο, μας έκεε σα γυρύνια, διάδαζε κατανκελίες, χερότανε. Κ' εμίς, ι κερμενιστές, σκορπιστìκαμε τότε, γιρίζαμε ολόγιρα σα λìκι, δεν αφίναμε τυς μπελογδαρντέιτσυς να ισιχάσυν. 'Ιρτε ο χιμόνας, έπεσε τεράστιο χιόνι, σκέπασε τα μονοπάτια, σκέπασε τις σάκλιες, σκέπασε τα δάσι,—ίνε πολί άσκιμα, δεν μπορìς πυθενά να πας, ίνε φοδερό να γιρίζις όκσο. Με λίγα λόγια— το χιόνι κατρακιλάι απτα δυνά, δεν μπορίς να περάσις ανάμεσα απτο χιόνι, τ'άλογα σικόνυντε, κε πρèπι να πολεμίσις. Ο Μπέτα Χαμπάεφ χτιπάι τα παλαμάκια, πίνι κονιάκ, χέρετε: θα πσοφίσυν ι μπολσεδίκι στα δυνά, δε θα ζίσυν καθόλυ ος τιν άνικσι.

Στέκυμε με το σίντροφό-μυ στο πέραζμα τυ ποταμύ— περιμένο χαμπàρια. Κε ίνε πια δράδι, απτα δυνά ερχότανε μια μιρυδιά, νà-νά θα κατεδί ι ομίχλι, θα στριφογιρίσι το χιόνι. Κε το ποτάμι δεν πάγονε καθόλυ, δροντάι στ' αφτί-συ, όπος στο τζαερό. Το νερό πιγενο-έρχετε με φύσκες ανàμεσα απτις πέτρες. Δεν μπορίς να καταλάδις τι θέλι, σα να στασιάζι ανόιτα στον τόπο.

Περιμένο έναν άνθροπο απτιν άλι ακροποταμιà, κιτάζο στο νερό πίσο απτιν πέτρα. Με κάνι να θαδμάζο, τί δίναμι ίνε μέσα σ' αφτό το νερό — αναποδογιρίζι μια πέτρα, χτιπάι πανο στιν àλι, ρίχνι τα δέντρα με τις πètρες, σκίζι τα πλεδρά-τυς, στενάζι ι ρεματιά. 'Εσφιχσε πολί ι καρδιά-μυ.

Μυ ίρτανε τέτιες σκέψεις, ότι δε θα βαστάκσο ος τιν άνικσι, θα κάνο να χαρί ο Μπέτα Χαμπάεφ—θα ψοφίσο.

Βλέπο—πλὲι ένα κύτσυρο κε δε θέλι να βυλιὰκσι, κ'έτσι σοστά τραβάι στο δρόμο-τυ, ανεβένι πάνυ στο κίμα, σα σε στέγι, κιτάζι ολόγιρα κε βυτάι ανάμεσα στις πέτρες κε κσαναπλὲι, κε το ποτάμι το τραβάι απτο κεφάλι προς τα κάτο, το τραβάι απτα πόδια κε δεν μπορί να το τραβίκσι ολότελα. Ίνε ζοντανὸ το κύτσυρο κε τραβάι παραπέρα στο δρόμο-τυ.

Σκέφτικα: «Έι, Σίμον,—Σίμον με λένε,—εσί ίσε σαν τι ρίζα αφτύ τυ δέντρυ, να κσέρις να πλέις, νἄχις μεγάλι καρδιά για ν' ανασένις βαθιά, μιν αφίνις το τυφέκι απτα χέρια-συ! Τί θα πας στο σπίτι να βιζένις σαν αρκύδα το πόδι-συ, πρέπι νε βαστάκσις στον αγόνα»! Κε σαν το σκέφτικα, αμέσος ζεστάθικα. Σκέφτυμε τόρα μόνο: γιατί δε φένυντε ι σίντροφι από κίνι τιν ακροποταμιά; Βλέπο—σκοτινιάζι πια στι ρεματιά, κε κατεβένυνε στο νερό στιν άλι ακροποταμιά έκσι άνθροπι.

Κατεβίκανε, κιτάζυνε το νερό. Κατάλαβα, ότι κσέρυν άσκιμα το ριχό πέραζμα ίτε δεν έχυν εμπιστοσίνι στ' άλογάτυς. Τ' άλογα κυράστικαν, το νερό ίνε παγερό, φοβύντε τ' άλογα να μπύνε στο νερό. Κιτάζο καλά: τί μυσαφίριδες ίνε; Σκέφτυμε: ας περάσυν, όπος κσέρυν. Δε θα τυς πο τίποτα. Αν ίνε εχτρί δεν τυς λιπύμε, ας πνιγύν, μα αν ὶνε φίλι—πρέπι να βγάλυμε μια φονί, να τυς δόσυμε κανένα σινιάλο.

Τ' άλογα μπίκανε στο νερό, κε το νερό άρχισε να πέζι μαζί-τυς. Μπίκανε καλά στο νερό, μα όχι όλι με μιας. Μερικί πιγένυν καλά, διο απέμιναν πίσο, κ' ένας πάι άσκιμα, δεν τον πιγένι εκί πυ πρέπι, τον πιγένι στις πέτρες, θα χαθί τ' άλογο, δεν μπορί τ' άλογο να τα βγάλι πέρα. Απτ' ὰλογα βγένι αχνός, κ' ι καβαλάριδὲς δε βγάζυνε μιλιὰ. Πίρα το τυφέκι, σιμάδεψα τον πρότο,—μυ φάνικε, ότι έχι γαλό-

νια στυς όμυς-τυς, φορί κάτι ζεστό σακάκι. Κι' ο σίντροφός-μυ πιάνι το τυφέκι, λὲι:

— Σίμον, μίπος δεν ίνε ο Ντεμπὸλα, να εκίνος στιν άκρι, τ' άλογό-τυ βασανίζετε!

'Αρχισα να κιτάζο, να κιτάζο—γνόρισα τον Ντεμπόλα.

— 'Οστε, ίνε ι δικί-μας,—λέο.—Φόνακσέ-τυς. Υασίλ, ότι ίμαστε εμίς, φὸνακσε!

— Ντεμπόλα, εσί ίσε;—τυς φόνακσε.

Κ' εγό φόνακσα:

— Ντεμπὸλα, εσί ίσε;

Κ' εκίνος δεν μπορί να διεφθίνι τ' άλογο, αν κε ίρτε σιμά στιν ακροποταμιά, το νερό σπρόχνι τ' άλογο. Γίρισε στι φονί, φονάζι επίσις:

— Εσί ίσε, Σίμον; Εσί ίσε, Υασίλ;

Βγίκαμε από πίσο αττις πέτρες, καθίσαμε στ' άλογα φονάζυμε:

Εμίς ίμαστε, Ντεμπόλα, εγό ίμε, ο Σίμον, εγό ίμε, ο Υασίλ!

Ι καβαλάριδες βγίκαν απτο ποτάμι, πατόντας στις πὲτρες, μα ο Ντεμπόλα με τ' άλογο νά τόρα θ' αναποδογιρίσι. Τυ απέμινε ένα λεφτό να βασταχτί. Πιδίσαμε στο ποτάμι με τ' άλογα. Εγό κι' ακὸμα ένας νέος απλός άνθροπος. Μόλις βγίκε απτο νερό κε μπίκε πὰλι στο ποτάμι. Το ποτάμι χίμισε στ' αφτιά—δεν μπορί να πάρι ανάσα, αρπάκσαμε τ' άλογό-τυ απτο χαλινάρι αττις διο μεριές, κι' αφτό κυνιέτε, τόρα θα πέσι. Το σφίκσαμε ανάμεσα στα διο άλογά-μας κε το τραβὺσαμε μ' όλι τι δίναμί-μας στιν ακροποταμιά, κι' ο Ντεμπόλα χλόμιασε, κυνί το κεφάλι-τυ, λέι μόνο:

— Μα-χατζὰρ, μα-χατζάρ,—πυ σιμένι: θεέ-μυ, θεέ-μυ,—τόρα θα χαθό.

Πίγαμε να ζεσταθὺμε στο χοριό πάνο στο βυνό, καθίσαμε σιμά στι φοτιά. Κιτάζο, εκίνος πυ πίδισε μαζί-μυ στο

ποτάμι, δε φοβότανε, ίνε τόσο νεος, μυστάκια δεν έχι, γένια δεν έχι, ίνε ζοιρός, τα μάτια-τυ κένε, γελάι, λέι:

— Δε με κσέρις, Σίμον; Εγό ίμε ο Τσαγόλοφ, να με λες Γιόργι.

— Καλά, λέο, φάγε-πιες, Γιόργι, έκανες καλά, πυ ρίχτικες στο ποτάμι, μα πές-μυ, πιος ίσε;

— 'Ιμε κερμενιστίς,—λέι,—κε παλέβο για τι λεφτεριά, ίμε επαναστάτις,—λέι,—κε γενίθικα στο χοριό χριστιάνσκοε.

Εδό ίρτε σιμά ο Ντεμπόλα κε λέι πολά μεγάλα κ' εφχάριστα λόγια για το γλίτομα τις ζοίς-τυ κε μυ σφίνκι το χέρι. Με δίχνι στο Γιόργι:

— Αφτός ίνε ο Σίμον απτο Ντιγόρ, ίνε δικός-μας άνθροπος.

— Λιπόν;—λέι ο Γιόργις,—αδέρφια μπολσεβίκι, ας αναπαφτύμε κι' ας αρχίσυμε τι δυλιά.

'Αρχισα να κιτάζο από κίνι τι μέρα τον Τσαγόλοφ. Θέλο να μάθο, τι τρέχι: εγό ίμε νέος, εκίνος ίνε νέος, μα ίμαστε διαφορετικί. Μέσα-τυ έχι κάπια φοτιά, εγό δεν έχο τέτια. 'Ινε αλίθια, ότι εκίνος ίνε γραματιζμένος, κ' εγό τότε στα γράματα ίμυνα πολί αδίνατος. Τα μάτια-τυ κίταζαν πιο πλατιά, κ' εγό, σα γεράκι, κίταζα ολόγιρα μισοκλίοντας τα μάτια-μυ. Μα σκέφτυμε, ότι τυ ίτανε πιο δίσκολο από μένα να πιδίσι στο ποτάμι. Δεν ίχε βυνίσια σινίθια. 'Ιτανε άνθροπος τις πόλις. Για τα βυνά ίτανε κσένος. Μα γι' αφτό σκεφτότανε σαν κανένας σοφός, κ' εγό τότε δεν μπορύσα καθόλυ να σκεφτό, χτιπύσα μόνο τ' άλογο κ' έτρεχα, δίχος να κιτάζο πίσο-μυ. Μια φορά στίσαμε καρτέρι για τυς μπελογβαρντέιτσυς. 'Ιρτε ένας γέρος, κίτακσε κε πίγε αμέσος στον Τσαγόλοφ, κατάλαβε, ότι ίνε αρχιγός, τυ λέι:

— Θα πολεμίςις, με τυς μπελογβαρντέιτςυς θα πολεμίςις;

— Θα πολεμίςο, — λέι ο Τςαγόλοφ, — κ' εςί πιος ίςε;

Κι' ο γέρος ίτανε πολί ιλικιομένος, μαλιαρός, ίχε εκατό χρόνια στις πλάτες-τυ, τρέμι.

Κ' εγό θα πολεμίςο, δόςε-μυ ένα τυφέκι, θα πιροβολό.

— Πίγενε να κιμιθίς,—λέι ο Τςαγόλοφ.—Παπύ, άκυςε, πίγενε να κιμιθίς. Πύ μπορίς εςί να πολεμίςις.

Κι' ο γέρος ίρτε ςιμά κε τον έπιαςε απτο χέρι κε μόνος-τυ τρέμι ςαν τι φοτιά.

— Δε θέλο να κιμιθό, δε θα πάγο να κιμιθό. Εμένα κι' ο Τακόεφ μ' έςτελνε να κιμιθό, μα εγό κε τότες πολεμύςα, κι' ο Τακόεφ δε μυ έδοςε τυφέκι, μα εγό κε τότε πολεμύςα.

— Μα πὸς πολεμύςες;

— Πίγενα πὰνο κ' έριχνα πέτρες απτο βράχο πάνο στα κεφάλια-τυς. Νά πος πολεμύςα.

Τότε ο Τςαγόλοφ πίρε το γέρο απτο χέρι.

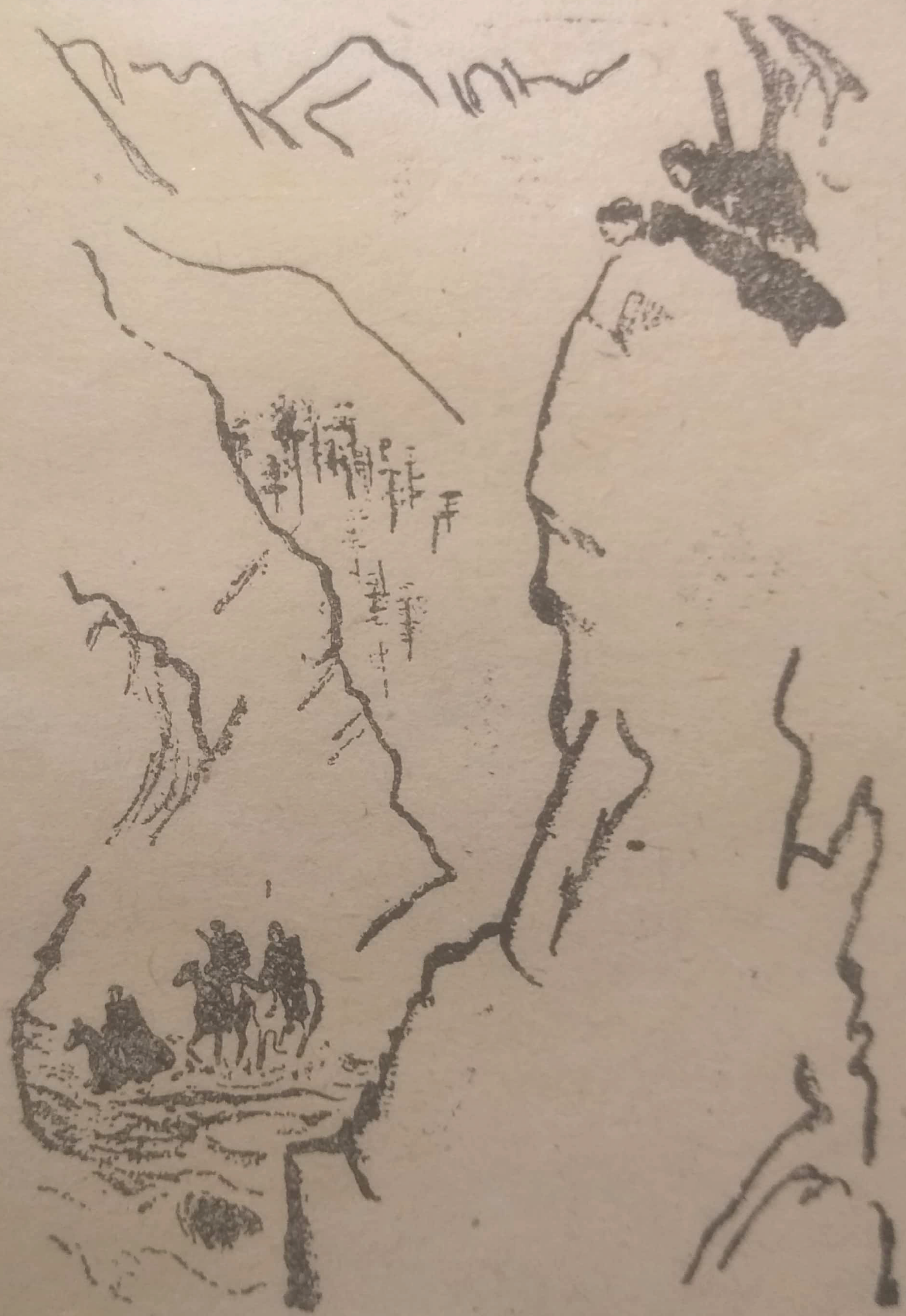
— Παπύ πίγενε να κιμιθίς. Εμὶς θα πολεμὶςυμε κε θα ςυ κερδὶςυμε τα γεράματα, θα πεθὰνις στι ζεςταςιά, μα ακόμα κε πριν απτο θάνατό-ςυ θα τρος ὰςπρο πιλάφι.

Ο γέρος κύνιςε το κεφάλι-τυ, λέι:

— Δε θα μυ δὸςις τυφὲκι; Δε θὲλο πιλάφι, δε θέλο άςπρο πιλάφι, θα ρίχνο πάνο-τυς πέτρες. Εγό ίμε μπολςεβίκος, κ' εςί μα διόχνις. Δεν ίςε δικός-μας ίστερα απ' αφτό!

Γέλαςε ο Τςαγόλοφ, τον ανκάλιαςε, τον φὶλιςε. Κε ςας το διιγίθικα αφτό γιατί, κςέρις, διαδίδανε τότες επίτιδες φὶμες για τυς μπολςεβίκυς. 'Ιρτε ςε μένα ένας άλος γέρος, μόλις περπατάι, βαςτιέτε στο ραβδί για να μιν πέςι, ροτάι;

— Πύ κὰθετε εδό ο Σίμον μπολςεβίκος; Δίχςε-μυ το Σίμο τον μπολςεβίκο!

— Εγό ίμε,—λέο—παπύ. Δε θέλις να γραφίς ςτο κόμα-μας; Αμέςος θα κςανανιόςις.

Κι' εκίνος αποτραβίχτικε από μένα κύνιςε τα χέρια-τυ κε το ραβδί, με κιτάζι, λέι;

Βγάλε το καπέλο-ςυ, βγάλε το καπέλο-ςυ.

'Εβγαλα το καπέλο-μυ, χάιδεπςε το κεφάλι-μυ, έχοςε το χέρι-τυ μέςα στα μαλιά-μυ, θίμοςε.

— Γιατί με κοροιδέβις; Δεν ντρέπεςε, ίςε νέος κε κοροιδέβις εμένα, το γέρο. Τί λογιό μπολςεβίκος,—ίςε εςί;—λέι.

— Αλιθινός, παπύ, μπολςεβίκος, — λέο—ολάκερος μπολςεβίκος απτο κεφάλι ος τα πόδια, κε τ' άλογο-μυ κε το τυφέκι-μυ ίνε μπολςςεβίκικα.

— Μα πύ ίνε τα κέρατά-ςυ;—ροτάι κι' όλο κιτάζι ολόγιρά-τυ.

— Τί κέρατα, παπύ; Κέρατα έχυν ι αγελάδες κε τα βόδια, μα εγό κ' εςί ίμαςτε άνθροπι.

— Μα εμένα μυ ίπανε, ότι όλι ι μπολςεβίκι ίνε με τα κέρατα κε δε μιάζυν μ' ανθρόπυς,—λέι ο γέρος.—Κ' εςί ςα να ίςε άνθροπος, κε κέρατα δεν έχις.

Νά τι λογιό ίταν ι γέρι! Λογιό-λογιό ίταν ι γέρι-μας, κ' ι νέι ίτανε λογιό-λογιό. Μα θάβμαζα πολί για τον Τςαγόλοφ. Καθόμαςταν στι ςάκλια ςιμά στο ποτάμι, κε ίτανε μια τέτια μανία μέςα στο ποτάμι—δεν μπορίς με τα λόγια να τιν πις. Δεν μπορύςαμε να μιλίςυμε κε ν' ακύςυμε ο ένας τον άλο. Το ποτάμι έπνιγε τις φονές-μας. Κε λέγο ςτον Τςαγόλοφ:

— 'Ιςε γνοςτικός, Γιόργι, μα πες, γιατί δόθικε μια τέτια δίναμι στο ποτάμι; Τέτια δίναμι, Γιόργι! Κίτακςε, το γιοφίρι θα νκρεμίςι, όλα θα πάνε στο νερό—ο αραμπάς θα πάι, τ' άλογο θα πάι, ι κάπα θα πάι, ι κάμα θα πάι. Γιατί έγινε ένα τέτιο πράμα, πυ χάνετε τυ κάκυ τέτια δίναμι,

κε μέρα κε νίχτα, κι' ύτε ο πάγος μπορί καθόλυ να τιν πιάσι, κε τον πάγο αφτί τον ςπὰνι.

Με κίτακςε κε λέι:

— Ι δίναμι τυ ποταμιύ, Σίμον, δυλέβι για τυς ανθρόπυς.

— Τί λόγια ίπες, Γιόργι; Δυλὲβι για τυς κακύς ανθρόπυς. 'Αμα ςκοτόςυν ι λιςτές ίτε ι μπελογβαρντέιτςι κανέναν άνθροπο—τον ρίχνυνε ςτο ποτάμι, κι' αφτό, όπος λένε ι ρύςι ςίντροφι,—κρίβι τις άκρες ςτο νερό. Κι' όταν πὰρι μεγάλι δίναμι απτι βροχί ίτε απτο χιόνι,—βγένι απτις πέτρες, πλιμιρίζι τις ςάκλιες, πνίγι τα ζόα, πνίγι τυς ανθρόπυς,—δεν ίπες τέτια λόγια, Γιόργι.

Με κίτακςε κε λέι:

--- Αν πάρυμε κε βάλυμε ένα νερόφραγμα κε ςταματίςυμε αφτό το νερό κε τα πάμε ςε ιδιέτερες μιχανές,—μπορύμε να φοτίςυμε με ιλεχτριζμό όλι τιν Οςέτια. Δε θα ζίςο εγό ος αφτό τον κερό, Σίμον, δε θα το δο, μα εςί κατάλαβε τα λόγια-μυ κ' εγό δε ςε κςεγελό. Θα δις, πος ιμερόνυν αφτό το ποτάμι, ςαν το άγριο άλογο. Κι' αφτό, ςαν το άλογο, θα γίνι πρότος δυλεφτίς.

Σαπάςαμε όλι-μας, κ' εγό φοβιθικα. Μα τί λογιὸ ανθροπι πρέπι να παλὲπςυνε μ' ένα τέτιο νερό, αφύ κε το άλογο κε το βυβάλι δεν μπορύν να τα βγάλυν πέρα με το πιο ριχό μέρος, κι' όπυ ίνε βαθιά—εκί, όπος ςτο μνίμα, ύτε να κιτάκςι κανίς δε θέλι.

Ο Γιόργις χαμογέλαςε ακόμα μια φορά.

— Εςί ο ίδιος, Σίμον, θα παλέπςις μαζί-τυ. 'Οχι το δίχος άλο μ' αφτό, με άλο, κε θ' ανανκαςτίς να δυλέπςις. Κε θα δυλέπςις, δίχος να λιπιθίς τα χέρια-ςυ.

Κίτακςα το νερό, κε το κεφάλι-μυ ζαλίςτικε.

— Θα πολεμίςο,—ὶπα μ' όλι τιν καρδιά-μυ,—με τυς

μπελογβαρντέιτςυς ος το τέλος, μα με το νερό θα φιλάκσο τον εαφτό-μυ.

Γέλαςαν όλι για τα λόγια-μυ, κε πρότος ο Γιόργις.

— Δε θα ίνε έτςι,—ίπε,—κ' ι διο Οςέτιες θα ίνε μαζί—κε κίνι, πυ ίνε πέρα απτι βυνοςιρά, κι' αφτί. Απτο Χριςτιάνςκοε, Σίμον, θα πιγένις το χιμόνα ςτο Τςχινβάλι ςτο μυςαφιρλίκι με τον αμακςιτό δρόμο κε θα περνάς απτο τυνέλι.

— 'Αφιςε, Γιόργι, τα παραμίθια, δεν ίνε τόρα τέτιος κερός,—ίπα.— Βέβεα, τα βιβλία μπορύν πολά να περιγράπςυν, μα δεν μπορίς να πις ςε μια όρα, τι γράφυν όλα τα βιβλία.

— Μι βιάζεςε να θιμόνις,—ίπε ο Γιόργις,—τυς οςετίνυς, εκίνυς, πυ ὶνε πέρα απτα βυνά, κςέρις, το πςομί μόλις τυς ςόνι για πέντε μίνες, κ' ίςτερα κάθυντε κε κιτάζυν τι φοτιά, κε δεν ὲχυν τίποτα να πςίςυν. Απτα μονοπάτια, πάνο ςτι ρὰχι-τυς, περνόντας το χιόνι, κυβαλύνε ολόγιρα το πςομί, με τέτιο χιμόνα, κι' αφτό πόςο κοςτίζι! Ι άνθροπι χάνυντε ςτο δρόμο, τ' άλογα χάνυντε. Κι' αφτό δεν το λένε τα βιβλία, Σίμον, ίνε ι αλίθια, κι' ο κάθε άνθροπος θα πι, ότι ίνε ι αλίθια. Κ' ι μπολςεβίκι δεν τρέφυντε με παραμίθια. Θέλυμε να δόςυμε ςτιν Οςέτια λεφτεριά κε πςομί, κι' όχι μόνο το χαρτί, πυ γράφι για τι λεφτεριά κε για το πςομί. Κ' εςί δεν πολεμάς για ένα χαρτί κε κςοδὲβις τον εαφτό-ςυ, Σίμον, δίχος να λιπάςε τι ζοί-ςυ. Αλίθια, Σίμον;

Σόπαςα κε ςκέφτυμε: όχι, δε θἄρτι μια τέτια μέρα, πυ θα παλὲπςο με τέτιο δινατό ποτάμι. Μα κε πος να παλέπςο, δεν κςέρο,—μπορό μόνο να πιροβολό, κε δεν ιπάρχι λόγος να πιροβολό ςτο νερό.

'Εφιγε από μας ο Τςαγόλοφ ς' άλο τόπο, μα δεν έπαβα να ςκέφτυμε γι' αφτόνα. Κ' εγό ίμυνα πολί μικρός άνθροπος, ςα μια πετρίτςα, κι' ολόγιρα ίτανε τέτια βύνα, πυ δε φενότανε ο ίλιος κε ίταν ακόμα κε χιμόνας. Μα, κςέρις, αν το πο

με άλα λόγια, δεν έχανα το κυράγιο-μυ. Χερόμυνα πολί για τον Τςαγόλοφ, πυ έχι τέτιο νεαρό μιαλό. Κε λιπόμυνα γι' αφτόνα, πυ μυ έλεγε τόςο πικρά: «εςί θα το δις, θα ζίςις ος τότε, μα εγό δε θα το δο, δε θα ζίςο ος αφτό τον κερό». Γιατί έλεγε ètςι; Ροτύςα τυς ςιντρόφυς-μυ, κ' εκίνι θαβμάζανε γι' αφτί τιν κυβέντα κε τίποτα δεν μπορύςανε να πύνε. 'Ετςι ζύςαμε, πολεμόντας μέρα-νίχτα, κε φιλάγαμα ςα λίκι τυς μπελογβαρντèιτςυς. Εκί πυ ίχαν αδίνατο μέρος, αμέςος τυς δανκάναμε για να θιμύντε, ότι δε θα πςοφίςυμε ος τιν άνιχςι, ότι ίμαςτε ακόμα ζοντανί κε τα δόντια-μας ίνε ςτον τόπο-τυς.

Πιάςαμε ένα ςπιύνο, κυλάκο. Τον ροτό:

— Τι κάνι ο Μπèτα Χαμπάεφ, κάθετε ςτι ζεςταςιά, καλά κιμάτε, δεν τυ νιάζι για τίποτα;

Ο ςπιύνος λέι:

— Εφχαριςτό, καλά ίνε, καλά κιμάτε. Σε βλέπι ςτον ίπνο-τυ ςτιν κρεμάλα, κε κάθετε, βέβεα, ςτι ζεςταςιά. Εςί ίςε πυ τρέμις κε θα πςοφίςις απτο κρίο.

— Εςί θα πςοφίςις προτίτερα,—τυ λέο,—κ' εμίς πάλι ζύμε ζεςτά, κε μàλιςτα πολί ζεςτά.

— Ζίτε, μα όχι κε τόςο,—λέι ο ςπιύνος, μα-χατζάρ, —λέι,—πολί απτυς δικύς-ςας ζύνε πιο χιρότερα, απ' ότι ζο εγό ςε ςας.

— Μα πιος, λèο, ζι; Πές-το πριν απτον θάνατό-ςυ κε πέθανε ίςιχα.

— Θα πεθàνο ìςιχα,—λέι,—γιατί ο Τςαγόλοφ-ςας κ' ι άλι θα πεθàνυνε μαζί-μυ.

Απ' αφτά τα λόγια έπαθα, κςέρις, έτςι, όπος παθένι το βυνό, όταν το νκρέμιζμα το τραντάζι ολάκερο κε βγάζι τέτιο καπνό κε φοτιά,—εκί όπυ ίτανε δέντρα, δεν απομένι τίποτα, κι' όπυ ίτανε πέτρες, χάνοντε όλες.

Κι' ο ςπιύνος ίπε, ότι τον Τςαγόλοφ τον πρόδοςαν ι οςετίνι-αντεπαναςτάτες κε τον έχυν εχμαλοτιζμένο ςε τὲτιο μακρινό μέρος μέςα ςτα δυνά, απ' όπυ δεν μπορύν να πάνε ςτυς μπελογδαρντέιτςυς κι' ος τυς μπολςεδίκυς ίνε μακριὰ.

Αρόςτιςα από μια τέτια ςκέπςι, πυ τόρα λὲγο ς' ένα φίλο-μυ: «Πάμε: έτςι ίτε όχι — θα το μάθυμε». Κ' εκίνος μυ ίπε: «πάμε». Κε φίγαμε ς' ένα τέτιο απόμακρο μέρος, όπυ ίμυνα, ίνε αλίθια, κι' άλες φορές, μα τόςο ςπάνια, πυ δε με ίκςεραν εκὶ. Τα πίραμε όλα για το δρόμο κε κςεκινίςαμε. Κςέρις, ι χόρα-μυ ι Οςέτια ίνε τὸςο μεγάλι κε δυνίςια, πυ αν έδλεπες αφτὰ τα δυνά, θἄκλεες κε θα έλεγες: γιατί ίρτα εδό; Κε τα δάκρια θα δγένανε ςτα μάτια-ςυ κε θα παγόνανε ςτα ματοτςύναρα, — γιατί ίτανε χιμόνας. Κ' εμίς ίμαςτα ςαν κινιγί. Κε πιγέναμε διαςκεδάζοντας για ν' αποτραδίκςυμε τιν προςοχί-τυς, κε μόνι-μας τρέμαμε, ςαν τα διολιά ςτι γιορτὶ, μα μόνο όχι χαρύμενα, αλά όπος τρέμυνε ςτο μνίμα.

Κ' ι δράχι εκί — κςεχνάς τυς δικύς-ςυ, κςεχνάς το ςπίτι-ςυ, κςεχνὰς τιν επανάςταςι, — ίνε μάδρι ςαν το χιτοςίδερο, δαριί ςαν το χιτοςίδερο ςικόνυντε πάνο κε ςτιν πάντα ςαν τςακμακόπετρα, άλι ίνε ςιι ςαν τα ςίδερα πυ ςιδερόνυν, το χιόνι δεν κάθετε πάνο-τυς. Κ' ι άνθροπι εκί δεν ίνε καλί, δεν ίνε καλί περιςότερο από κάθε άλο μέρος.

— Γιατί, — ροτύνε — πιγένυμε;

— Κ' εμίς απαντύμε: πιγένυμε ςτι χαρά;

— Γιατί δεν έχετε κραςί μαζί-ςας;

— Μα πιος πιγὲνι κραςί ςτι χαρά;

— Κιτὰκςτε, να μιν ανανκαςτίτε να προςκαλέςετε το τυφὲκι ςε κίνι τι χαρά.

Σοπένυμε κε πιγένυμε. Άλι μας ροτύνε: δεν ίμαςτε κινιγί;

— Κινιγί, — λέμε.

— Πρέπι λιπόν να θιμάςτε, να μιν κςεχνάτε τιν παρι-

μία: αν πιγένις πάνο στιν αρκύδα—τραγυδάς, αν πιγένις πάνο στον αγριογύρυνο—φονάζις τον παπά. Δε θα σας χριαστί ο πάπας;

Σοπένυμε κε τραβάμε παραπέρα.

'Ιρταμε σε κίνο το μέρος, πυ μας έδιχσε ο σπιύνος, κε πίγαμε ν'αναπαφτύμε ς'ένα γνόριμό-μας.

Κ' εκίνος μας ίπε:

— 'Ολα έτσι κε ίνε. Μπορίτε να τυς δίτε, μόνο πρέπι να το καλοσκεφτύμε.

Κε κάτσαμε να σκεφτύμε. Κι' ο γνόριμός-μας ίπε έτσι:

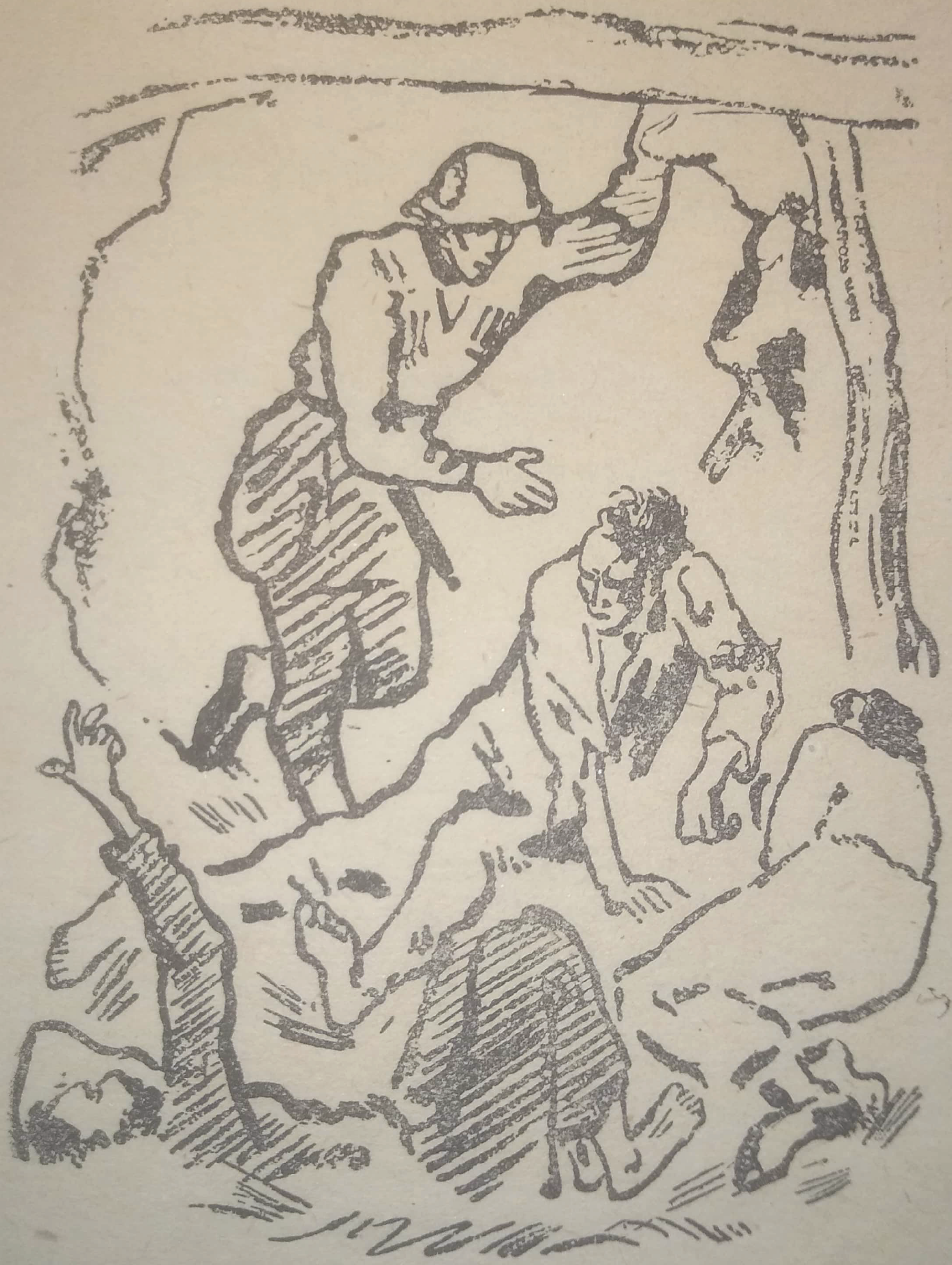
Πάμε κε θα γλεντύμε με όλυς κε θα μιλύμε για το κινίγι κε για τα βαριά χρόνια κε θα βρίζυμε τυς μπολσεβίκυς, κ' εκὶ πίσο απτι σάκλια ίνε ένας δρόμος, πυ πάι στο βυνό κ' εκί ίνε ι σπιλιὰ, κε μέσα ς' αφτί τι σπιλιά τυς βαστύνε—κε δεν κάνι άραγες να τυς εκσαγοράσυμε.

'Ιχαμε μαζί-μας χρίματα, κε πίγαμε. Κε γνοριστίκαμε με τυς ανθρόπυς εκίνυ τυ τόπυ,—ίτανε αλιθινί κακύργι—κε τα χέρια-μυ τρέμανε απτι λίσα γι' αφτύς τυς προδότες. Κ' έκανα το μάτι στο σίντροφό-μυ, κε τυς αγοράσαμε ρακί κε καθόμασταν σιμά στι φοτιά κε τρόγαμε χαμπαντεζζίν, ζιμαρικά με τιρί, κε τρόγαμε ντζίκα—τιρί, πσιλοκοματιαζμένο στο βύτιρο κε βρίζαμε τα βαριά χρόνια κε μιλύσαμε για το κινίγι, κ' έκανα το μάτι στο σίντροφό-μυ.

Κε νά αρχίσαμε τα τραγύδια, κι' άρχισα να μιλό μαζί-τυς με μισί φονί, κ' εκίνι μεθιζμένι αρχίσανε να καφχιύντε, λέγανε: θα πυλίσυμε τυς μεγάλυς ανθρόπυς κε θα γίνυμε πλύσιι τιν άνικσι.

'Ιπα κ' εγό, σα μεθιζμένος, ότι πρόθιμα θα τυς αγοράσο, αν μ' αφίσυν να τυς κιτάκσο. Κε μυ ὶπανε: θα μ' αφίσυν τιν άλι μὲρα.

Κε απτιν άλι μέρα απτο πρoί έπιναν το ρακί-μας, κ' εγό πίγα, σα μεθιζμένος, πίσο απτις σάκλιες κι' άφισα το

σίντροφό-μυ μαζί-τυς για να μι ιποπτεφτύνε τίποτα, τιν όρα, πυ λίπο. Πίρα έναν απο κίνυς, κυνιότανε, κ' εγό τον βαστύσα κε σκεδόν τον έπνιγα, κε τον ὲριξσα στι χιονόστιβα κε μπίκα στον πίργο, όπυ ίταν ι σπιλιά.

Κε στάθικα, κιτάζο: ίνε ξσαπλομένι πάνο στ' άχιρο, κυρελιαζμὲνι, δε σαλέβυν, όλο ροχαλίζυν, βίχυν, ίνε άροστι κε δε λὲνε τίποτα. Θαρὺνε, ότι ὶμε κανένας αττυς λιστές. Σίμοσα κε δεν μπορύσα να κιτάξσο, τα δὰκρια πίγανε, καταλαβένις, απτο λάρινκα πίσο, δεν μπορύσα να κλάπσο σε τὲτιο μέρος. Κίταξσα: ο Τσαγόλοφ κιμάτε κε ίνε ὰροστος, κε τον έσπροξσα στον όμο, κε ξσίπνισε, κ' έκατσε κε κυνιότανε. Θιμίθικα, τι μυ έλεγε κε τι ζοιρός κε χαρύμενος ίτανε, κε τόρα το πρόσοπό-τυ ίνε σαν το ντυβάρι,—δεν μπορό καθόλυ να τον ξσεχάσο. Στέκυμε, κ' ι γλόσα-μυ πιγενοέρχετε μέσα στο στόμα-μυ, σαν τι γλόσα τυ μεθιζμένυ. Κόπικε ι φονί-μυ. Με κίταξσε έτσι, σα να πεθένι, κε ίπε: «Νά πάλι παραμιλό, ο Σίμον μιλάι μαζί-μυ, από πύ μπορύσε νἄρτι ο Σίμον;»

Τότε τον έπιασα απτο χέρι, βαστό—το χέρι-τυ, λέο: δεν ίνε παραμιλιτό, ίνε βοίθια. Κε τι να πο παραπέρα,—δεν ξσέρο, τι να πο παραπέρα. Κε πος να το βοιθίσο; Κ' ι σίντροφί-τυ—άλι ίνε ξσαπλομένι σαν πεθαμένι, άλι ροχαλιζυν. Κάνι μεγάλο κρίο στον πίργο,—το πρόβατο κε κίνο μπορί να παγόσι, το βόδι κε κίνο μπορί να παγόσι. Δενξσέρο, τι να κάνο εδό, μα μπένι μεθιζμένος, εκίνος, πυ τον έριξσα στι χιονόστιβα, κε λέι:

— Έχυνε μεγάλι αρόστια, κε θα πσοφίσυν. Δόσε τα χρίματα, ὸσο ίνε ακόμα ζοντανί.

Εκί ίταν ένα τζεύρι—σανὶδι με πέτρινα κοματάκια για τ' αλόνιζμα,—κε ίθελα να τυ σπάσο το κεφάλι πάνο σε κίνο το σανίδι, κε ίθελα να τυ δόσο χρίματα, μα κύνισε το χέρι-τυ κ' έφιγε. Κ' εγό έφιγα, κ' έριγα μόνος-μυ σαν πε-

θαμένος. Κε με ροτίςανε, τι έπαθα, εκί, πυ γίριςα πίςο 'Ιπα:

— 'Ιπια πολί κε με πίραχςε.

Κι' αποτραβίχτικα με το ςίντροφό-μυ κε λέγο:

— Τί θα κάνυμε;

Κε μυ ίπε, ότι κυβέντιαζε, κ' εκίνι δεν πυλύν τυς εχμαλότυς, δε θέλυνε. Κ' εγό ίθελα να μίνο ακόμα μια νίχτα, μα ίρτε ο γνόριμός-μυ, λέι:

— Φίγε, Σίμον, αμέςος. αλιότικα θα πας κ' εςί ςε κίνο τον πίργο. Κε το ρακί τέλιοςε, κε κίνι πια κςεμεθύνε, κε μπορί να βγι τίποτα κακό για τι ζοί-ςυ.

Κε φίγαμε θαρίς απτα μνίματα,—κε να φίγις δεν κάνι κε να μι φίγις δεν κάνι. 'Ιδροςα απτο κακό-μυ, κε δε με πέρνι κρίο. Κε ςκέφτυμε τι να κάνο, κε κιτάζο: κελαρίζι το ριάκι, κιτάζο—λιόνι λίγο-λίγο το χιόνι, κιτάζο τον υρανό, κι' ο υρανός χαμογελάι, γλίγορα θάρτι ι άνικςι. Νά θιμίθικα τον Μπέτα Χαμπάεφ: «θα πςοφίςυν ι μπολςεβίκι ος τιν άνικςι»—κε τον καταράςτικα κ' έδιοκςα τ' άλογο, κε ίκςερα πια, πυ πιγένο κε τι θα κάνο. 'Ιρτα ςτο φίλο-μυ Γαςτίεφ, ςτον καρδιακό-μυ φίλο. Ο Γαςτίεφ ίδε το ςοβαρό πρόςοπο-μυ, ίπε ςτις γινέκες να βγύνε, κ' ι γινέκες βγίκανε. Τότε δε ςιβυλεβόμαςταν ςτον τόπο-μας με τις γινέκες, αφτές τόρα πίρανε τι θέςι, μα τότε βριςκόντανε ςτι ςκιά κε δεν τις εμπιςτεβόμαςταν, αν κε ίτανε ανάμεςά-τυς κι' ακςιοςιμίοτες.

Ο Γαςτίεφ λέι:

— Τί έπαθες; Βλέπο,—πίγες μακριά, τί έφερες.

'Εκατςα κε ςόπενα κε τον κίταζα. Τον κίταζα τόςο πολί κερό, όςτε ρότιςε:

— Τί με κιτάζις;

'Ιπα:

— Ι άνθροπι, Γαςτίεφ, χάνυντε, μεγάλι άνθροπι χάνυντε, πρέπι να τυς δόςυμε βοίθια. 'Ιτε ας χαθύμε;

Κίταχσε ολόγιρα, σα να μιν πίστεβε στ' αφτιά-τυ κε στα λόγια-μυ, κε ίπε;

— Πρέπι να τυς δόσυμε βοίθια.

— Τότε πές-μυ, πιος ίνε ο Τσαγόλοφ;

Ο Γαστίεφ με κίταχσε στα μάτια κε ίδρε, ότι τα μάτια-μυ ίνε σταθερά.

— Εσί ίσε κερμενιστίς-μπολσεβίκος;

— Νε, εγο ίμε κερμενιστίς-μπολσεβίκος.

— Λιπόν κι' ο Τσαγόλοφ ίνε μπολσεβίκος-κερμενιστίς.

—Τί έκανε, θέλο να χσέρο. Βλέπο, ότι ίνε μεγάλος άνθροπος.

— Γενίθικε σε ικογένια παπά, μα ο παπάς άφισε το θεό, έβγαλε τα ράσα κ' έγινε κερμενιστίς, κι' ο γιός-τυ γίρισε όλι τιν Οσέτια, πσιφίζοντας για τυς μπολσεβίκυς, κε μάζεπσε πολύς πσίφυς.

— Κε τι έκανε ίστερα;—ρότισα, σα να μιν έδινα προσοχί σε κίνα πυ άκυσα. Στιν πραγματικότιτα ίθελα όλα να τα χσέρο απτιν αρχί κε μιλύσα, έτσι όπος μιλύνε για τα δόρα τις νίφις, με τέτια φονί.

— Ίστερα πίγε στιν Τιφλίδα, κι' ο σίντροφος Σσαυμιάν έχταχτος κομισάρος,—χσέρις, τί σιμένι κομισάρος;—(εγό κύνισα το κεφάλι-μυ)—τον έκανε πρόεδρο τυ Επαναστατικύ Πολεμικύ Σιβύλιυ,—χσέρις, τί σιμένι πρόεδρος τυ Επαναστατικύ Πολεμικύ Σιβύλιυ;—(εγό κύνισα το κεφάλι-μυ)—για να τελιόσι το τύρκικο μέτοπο κε ν' αφίσι τυς εργαζομένυς να πάνε στα σπίτια-τυς.

— Κ' εκίνος όλυς τυς άφισε κε όλα τα εχτέλεσε;—ρότισα.

Εδό ο Γαστίεφ κύνισε το κεφάλι-τυ κε χσακολυθύσε:

— Κ' ίστερα ο Σσαυμιάν τον πίρε στο Βακύ,—κε δυλέβανε μαζί,—κ' έλεγε γι' αφτόνα: ίνε ο μελοντικός Λένιν τυ Κάφκασυ. Κσέρις, πιος ίνε ο Λένιν;

'Ικςερα το Λένιν, έτςι τον ίκςερα, πυ φοβίθικα, πος ο Γαςτίεφ λέι έτςι τα λόγια τυ Σςαυμιάν: «ίνε ο μελοντικός Λένιν τυ Κάφκαςυ». Κ' εκίνος ακόμα ίπε:

— Κε κςέρις, ότι όταν χάθικαν ο Ντεμπόλα Κεςάεφ, ο Αντρὲας Γοςτίεφ κι' ο Κόλιας Κεςὰεφ,—ο Τςαγόλοφ έγινε πρόεδρος τυ Επαναςτατικύ Πολεμικύ Σιβύλιυ τις Οςέτιας. 'Ινε ὲνα μεγάλο κεφάλι κε φοτερό, ςαν το χιόνι ςτιν αβγί.

Εδό ςικόθικα κ' έκατςα, αφτό πρόδοςε τιν ταραχί-μυ. Ο Γαςτίεφ ίπε:

— Νομίζις, δεν τα κςέρυμε όλα; Θαρίς, κςεχάςαμε το ςίντροφό-μας, πυ πάλεβε τόςο κε πυ έτςι τα έδινε όλα ςτον αγόνα; 'Ιςε κακός μπολςεβίκος, αν νομίζις έτςι. Πές-μυ, ίρτες να πις, ότι ι οςετίνι, ι μαβρόκαρδι απτυς οςετίνυς, τον πρόδοςαν κε τον εχμαλότιςαν κε τον έχυνε ςτον πίργο, μέςα ςτι ςπιλιά κε ςτιν παγονιά!

Εδό δεν μπόρεςα πια να βαςτάκςο.

— 'Ινε άροςτος,—φόνακςα,—κε μιλάι, θαρίς απτον άλο κόζμο!

— Κυράςτικες, Σίμον,—μυ ίπε ο Γαςτίεφ.—Πάρε τιν κάπα κςαπλόςυ ςτι ζεςταςιά. Ο Γιόργις έχι τίφο, κε παραμιλάι, δε ςε γνόριςε!

— Μίπος ὲτςι ίνε ι δυλιά;—φόνακςα πάλι.—Δεν ίνε έτςι ι δυλιά! Τί γνόριςε, τί δε γνόριςε; Πρέπι να τον πάρυμε απ' εκί. 'Ιρτα ςε ςὲνα να μιλίςο για μια τέτια δυλιά, πυ βράζι το έμα ςτις φλέβες-μυ. Γιατί ροτύςα; Μ' ενδιαφέρι για τον πατέρα κε τι μιτέρα-τυ; Νε, πολί μ' ενδιαφέρυν ο πατέρας κ' ι μιτέρα-τυ! Γιατί με βαςανίζις. Πές-τα όλα πέρα-πέρα.

Ο Γαςτίεφ ίπε:

— Εςί δεν ίκςερες ολότελα, πιος ίνε ο Τςαγὸλοφ, κ' εγὸ ςυ το ὶπα,—τόρα το κςέρις.

— Καταλαβένις,—φόναζα (σα να αρόστισα κι' ο ίδιος κε μιλύσα παραμιλόντας),—ίθελε να μι ζίσι, να μι δι, πος θα δυλέβι το ποτάμι για τυς ανθρόπυς, κ' εμίς πρέπι να κάνυμε έτσι, πυ να ζίσι, πυ να το δι,—να για τι μιλό.

— Περίμενε, Σίμον, — μυ ίπε ο Γαστίεφ,—ι οσετίνι θέλυνε γι' αφτόνα δέκα χιλιάδες ρύβλια. Κ'εμίς θα τα δόσυμε, κε θα τον φέρυνε. Κι' ο σίντροφος Χυσίνα κι' ο σίντροφος Υρτάεφ κι' ο Μίσσας Κελάγοφ θα πάνε να πάρυν κ' εκίνον κε τυς σιντρόφυς-τυ—νά πια ίνε ι αλίθια, κ' εσί τόρα τα κσέρις όλα.

— Γαστίεφ,—ίπα εγό,—μεγάλα χρίματα γιρέβυνε, μα τ' ακσίζι—μαχατζάρ!—αφτά τα χοντρά χρίματα. Μα εμίς, ι μπολσεβίκι, τα χριαζύμαστε αφτά τα χρίματα. Θα πάρο ανθρόπυς κε, όταν θα πιγένυν πίσο με τα χρίματα, θα πιο το έμα-τυς, θα τα πάρο όλα ος τιν τελεφτέα πεντάρα κι' όλα θα συ τα δόσο.

Κε, παρ' όλες τις φονές τυ Γαστίεφ, έφιγα τρεχάτος άπτι σάκλια, κε με κινιγύσαν ι άνθροπι, κε κσέχασα τιν πιθαρχία τυ κόματος κε πίγα μόνος, γιατί αγαπύσα αφτόν τον άνθροπο. Κε πίγα να μαζέπσο ανθρόπυς, να κάνο ένα απόσπαζμα, να ριχτό απάνο-τυς κε να πάρο τα χρίματα. Πίγενα, κ'ι άνθροπι ερχόντανε στιν πρόσκλισί-μυ, κ' εγό πίγενα μόνος με το τυφέκι κε κανένα δε φοβόμυνα. Πίγενα το βράδι, κε ίτανε πια Μάρτις. Κε πίγενα το βράδι, κε τα βυνά φέβγανε απτις διο μεριές, σα μελανά σίνεφα, κ' εγό τα καμάρονα κε δεν ίδα, πος ανεβένυν από πάνυ-μυ απ' ένα στενό μονοπάτι. 'Ακσαφνα σταμάτισε τ' άλογό-μυ, κε με φόνακσαν από πάνο. Κίτακσα κε γνόρισα, ότι με φονάζι ο Τσίτσα, κι' ο Τσίτσα ίτανε εχτρός τις γενιάς-μυ, μα εγό τον κσέχασα κε δε θα τον πίραζα καμιά φορά απτον κερό πυ έγινα μπολσεβίκος. Μα αφτός μόνος-τυ φόναζε από πάνο:

— 'Ισε έτιμος, Σίμον, για το θάνατό-συ;

Εδό άρχιςα να τον ντροπιάζο κε να τον βρίζο μ' όλα τα λόγια κε δεν κςεκύμπόνα το τυφέκι, μα αφτός φόναζε:

— Εςίς πριν τρία χρόνια ςκοτόςατε διο ανθρόπυς παραπάνο απτι γενιά-μυ, κ'εγό θα ςε λογαριάςο για διο. 'Ιςε ἑτιμος, Σίμον, για το θάνατό-ςυ;

— Τςίτςα, — φόνακςα, — ίςε βλάκας, αν με ςκοτόςις, τόρα πυ ι Οςέτια έχι ανὰνκι απὸ κάθε άνθροπο! Θιμίςυ, πος κςέχαςαν τὸρα τιν εκδίκιςι έματος! Πος πολεμύςανε με τυς μπελογβαρντέιτςυς ο Τάκοεφ κι' ο Υρυιμάγοφ κε ςκοτοθίκανε μαζί, κε ίτανε εχτρί ὲματος, πος πολεμὺςανε μαζί ο Γαλίεφ κι' ο Τζαγόροφ, κε ίτανε εχτρί έματος.

Μα εκίνος έβριζε κε φόναζε μόνο το δικό-τυ:

— Σκοτόςατε διο παραπάνο, ςκοτόςατε διο παραπάνο!

Τότες κοκίνιςα ος τις ρίζες τον μαλιόν κε φόνακςα:

— Σκότοςέ-με γλίγορα, βλάκα!

Πιροβόλιςε κε με χτίπιςε ςτον όμο, έπεςα απτ' άλογο κ' έςπαςα το πρὸςοπο κε τα δὸντια-μυ. Σικόθικα, έβαλα χιόνι ςτον όμο κε δρόςιςα το πρόςοπό-μυ. Ανέβικα ςτ' άλογο κε πίγα ςτι ςάκλια με το ζόρι, κε καταριόμυνα τον Μπέτα Χαμπάεφ κι' όλυς τυς δύλυς-τυ. Κε γι'αφτό το κακό, πυ μυ ίρτε δεν μπόρεςα να κλέπςο τις δέκα χιλιάδες, κ' ι οςετίνι έφεραν τον Τςαγόλοφ κε τυς άλυς ςτιν ακροποταμιά τυ Φιαγντόν κ' έφιγαν, αφύ πίρανε με τα βρόμικα χέρια-τυς αφτά τα χρίματα. Κ'εγό ο ίδιος ίμυνα κςαπλομένος κε φόναζα, γιατί ι πλιγί-μυ ίχε ςάπιο πόνο, κε ροτύςα: θάχο χέρι ίτε δε θάχο; Κε μυ λέγανε: θάχις. Κ' εγό κιμόμυνα, κι' όταν κςιπνὺςα, ςτενοχοριόμυνα πολί, πυ δε ςκότοςα τον Τςίτςα για να ίνε τρις παραπάνο ςκοτομένι απτι γενιά-τυ.

Γιατρέφτικα, όταν έκεε πια ο ίλιος, ςαν το φύρνο, κε περπατύςα κε ςάλεβα το χέρι-μυ, χερόμυνα, πυ μπορό να το ςαλέπςο. Τότε έμαθα, ότι ο Μπέτα Χαμπάεφ φόνακςε τυς μπελογβαρντέιτςυς κι' αφτὶ πιγένυνε ςτο Χριςτιάνςκοε,

κι'ότι πρέπι να πάο στα βυνά κε να κριφτό. Πίρα τ'άλογο κε το ένα χέρι-μυ δύλεβε καλά, μα τ' άλο άςκιμα. 'Εκατςα ςτ' άλογο κε πίγα ςτο Χριςτιάνςκοε, κι' όχι ςτα βυνά, γιατί εκί βριςκότανε ο Τςαγόλοφ, κε ίθελα να τον πάρο—κε δεν πρόφταςα να το κάνο.

Με πρύφταςε ένας άνθροπος, νέος κςένος για μένα ανθροπος, κε ίπε:

-- Πάμε με τα πόδια ςτο Χριςτιάνςκοε. 'Ερχυντε ι κοζάκι κε, αν θα ίμαςτε με τ'άλογα,—θα τα πάρυν, κε θα μας ςκοτόςυν.

'Ιπα, ότι κςέρο, πυ μπορύμε να κρίπςυμε τ'άλογα, κε τα κρίπςαμε μαζί κε θέλαμε να πάμε, μα όλα πια ίτανε περικικλομένα, κι' ο γενεράλος Βατμπόλςκι πίγενε ςτον κάμπο με τ' άλογ, κι' οχτό χιλιάδες κοζάκι πιγένανε κε βάζανε εκατό κανόνια, κι' ο γενεράλος γελύςε κοροιδεφτικά, κε προςκαλέςανε να πάι ς' αφτόνα μια ντελεγάτςια, κ' έδριζε τι ντελεγάτςια κε ίπε να διόκςυν όλο τον πλιθιζμό αππα ςπίτια κε γελύςε. Τότε ίπα ςτο φιτιτὶ (εκίνος μυ ίπε, ότι ίνε φιτιτίς), να φιλάκςι τ' άλογα κι' ότι εγό θα πάο ςτο χοριό να πάρο τον Τςαγόλοφ. Ο φιτιτίς ομολόγιςε, ότι τυ ίπανε να βγάλι τον Τςαγόλοφ αππο χοριό κε θα δοκιμάςι να το κάνι, κ' εγό ας φιλάγο. Κ' εγό φίλαγα, κ'ι καρδιά-μυ ίτανε έτςι, ςα να περνύςα το ποτάμι κε τ' άλογό-μυ έπεφτε ςτο νερό κε πνιγότανε κ' εγό πνιγόμυνα μαζί-τυ. 'Ακυςα τυφεκιές, κε πόνεςε ο πλιγομένος όμος-μυ, κε το διςτιχιζμένο-μυ χέρι ίχε τέτιο πόνο, πυ δεν ίκςερα, τι να κάνο. Δεν περίμενα νάρτι ο φιτιτίς, πίγα μόνος-μυ, αφίνοντας τ' άλογα, κε κανένα δεν ίδρα. Κε μόλις έφιγα αππυς κοζάκυς κε γίριςα ςτ' άλογα, ο φιτιτίς ίτανε κςαπλομένος ςιμά ςτ' άλογα κ' έκλεε μέςα ςτο χορτάρι. Κ' εγό τον ςίκοςα, κε ςτεκὸτανε άςκιμα ςτα πόδια-τυ κε δεν μπορύςε να πι τίποτα αππο φόβοτυ. Τότε τον έβαλα να ςταθί ςτα πόδια-τυ. Ο πόνος-μυ αμὲ-

ςος πέραςε. Τον ρότιςα, κ'εκίνος ανάμεςα απτα δάκρια μυ διιγίθικε:

— Ο Τςαγόλοφ κρὶφτικε μέςα ςτι μάντρα, κ'ι προδότες έδιχςαν τι μάντρα στυς κοζάκυς, κ'ι κοζάκι πιροβολύςανε ςτι μάντρα κε τιν τριπίςανε με τα βόλια, κι'ο Τςαγόλοφ δεν έπαθε τίποτα, γιατί ίτανε κςαπλομένος στο πάτομα. Κι' όταν τα βόλια τρίπιςαν τι μάντρα, ςικόθικε κι'ανέβικε ςτι ςτέγι κε ίδε τυς κοζάκυς. Κ'εκίνι σταμάτιςαν τυς πιροβολιζμύς, κι'ο Τςαγόλοφ πίδιςε απτι ςτέγι κε ςτάθικε μπροςτά-τυς. 'Ιτανε ίκοςι ενός χρόνυ κ'ενιά μινόν, κ'ι κοζάκι πίςτεβαν, ότι ι μπολςεβίκι ίνε τέρατα με τα κέρατα, κε δεν ίθελαν να τον ακύςυνε, μα εκίνος τυς ίπε:

— Νε, ίμε μπολςεβίκος, ίμε ο Γιόργις Τςαγόλοφ, νε, ίμε λέφτερος οςετίνος. Τί πάτε με τα όπλα ενάντια στυς εργαζομένυς; Εγό ο ίδιος ζύςα σαν αφέντις, εγό ο ίδιος μεπαχιά ορνιθόπυλα, μεγάλονα με καιμάκι, μα τόρα χάνυμε για τιν ιςότιτα τον λαόν κε μαζί κε για τι δικιὰ-ςας, δυλεφτάδες κοζάκι.Γιατί πολεμάτε, τιφλί άνθροπι; Σας τίφλοςαν ι βδέλες, ι καπιταλιςτές κ'ι οφιτςὲρι-ςας ι αςπρογαλονάδες, κε θὲλυν να σας ςκλαβόςυν, να σας κάνυνε βόδια, να ςας κάνυνε ὰλογα, να ςας κάνυνε ςκλάβυς!

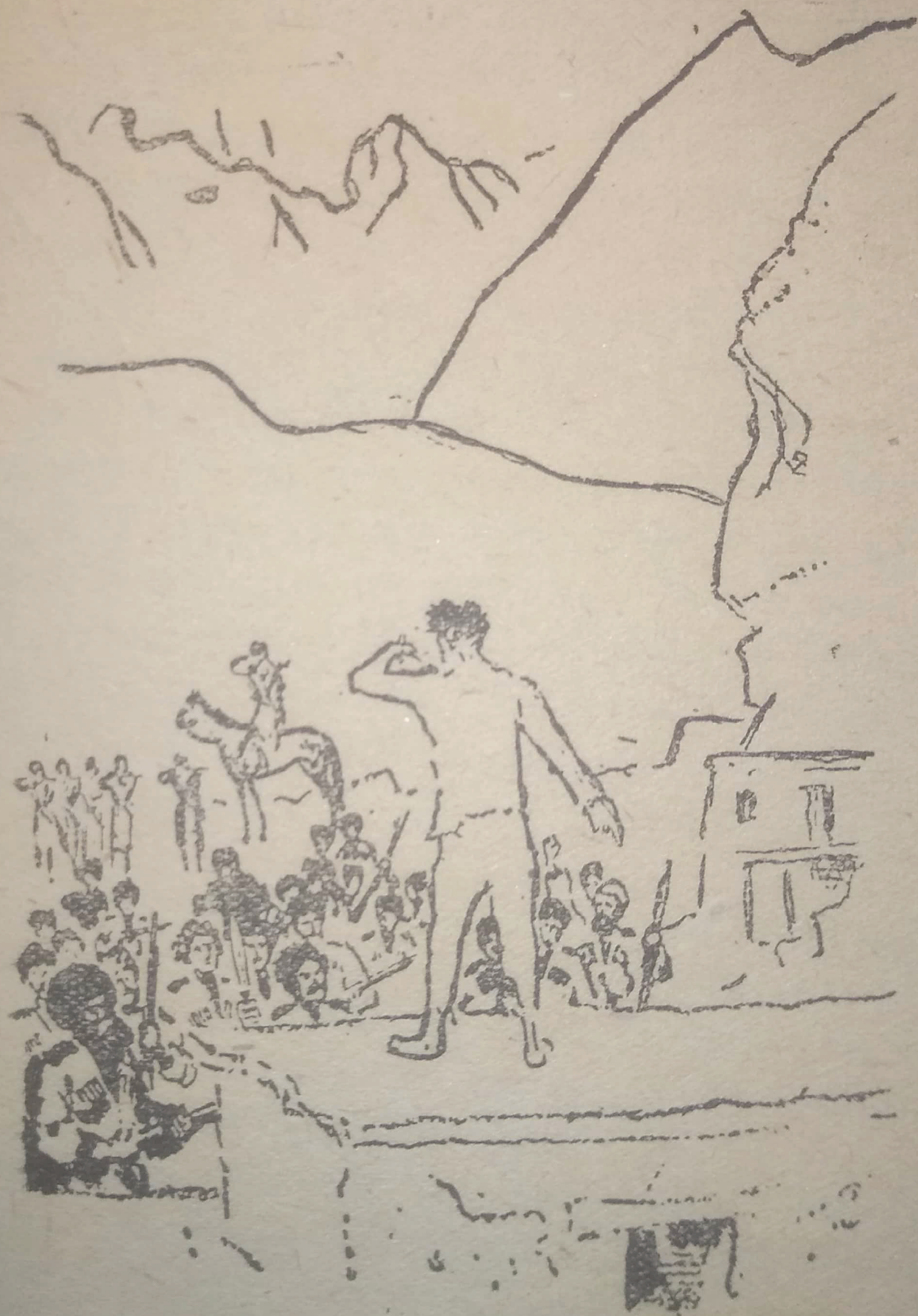
Τότες ι κοζὰκι πιροβόλιςαν πάνα-τυ, μα εκίνος δεν έπεςε κε ὶπε:

— Με το έμα-μυ, με το έμα τον ὰλον αγονιςτόν θα γίνι, το θέλετε ίτε δεν το θέλετε, θα χτιςτί ο κομυνιζμός! — Κε ίςιχα πέθανε.

Κι'ο φιτιτίς έκλεε όλο κε περιςότερο, κ'εγό ίπα:

— Ας τυς χτιπίςυμε ι διό-μας κι' ας ςκοτὸςυμε τόςυς, όςυς μπορέςυμε.

'Εγινε άςπρος, ςαν το χιμόνα, κε τον έπιαςε ι τρεμύλα. 'Εβγαλα το τυφέκι απτι θὶκι, κε το διςτιχιζμένο χέρι-μυ έπεςε ςα βύρδυλας, κι'ο πόνος ὶτανε τέτιος, πυ δάνκανα τι γλόςα-μυ, κ'έφεβγα απ'εκί, δίνοντας κατάρες στο Μπέτα

Χαμπάεφ κε ς' όλι τιν αντεπανάςτασι. 'Ολι τι νίχτα πονύςα κι' ακόμα κε τι δέφτερι κε τιν τρίτι.

'Ιςτερα θάπςαμε τον Τςαγόλοφ ςτο Κρεςτιάνςκοε κε τυ βάλεμε μνιμìο. Θιμόμυνα μόνο, τι èλεγε. Κι' ότι μυ ίπε για το ποτάμι—το θιμόμυνα περιςότερο από κάθε άλο. Κανένας άνθροπος δεν έλεγε ςε μένα, τον άγριο βυνίςιο, ότι ένα τέτιο πράμα μπορί να γίνι, ότι απτο πατάμι μπορίς να πάρις φος. Κ' έχαςα πια ολότελα τον ίπνο-μυ απτιν άμιαλι ιδέα, κε μυ φενότανε, ότι θα γìνο ςαν τρελός, òτι θα ριχτò ςτο ποτάμι.

Κε τότες ίρτε το τέλος τον μπελογβαρντέιτςον, κε το χέρι-μυ έγινε ςα γερό, κι' ο όμος-μυ ìρτε πάλι ςτον τόπο-τυ. Κε νά ίτανε γιορτί, κ' ι άνθροπι τρέχανε με όμορφα άλογα, κε τρόγανε πολί κε λέγανε πολύς λόγυς, κε τραγυδύςανε κε χορέβανε ςίμγα κε χορέβανε καςγονκάβντ, γιατί ο πόλεμος τέλιοςε πια προπολύ κι' άρχιςε το χτίςιμο.

Ο Ντεμπόλα μυ λέι:

— 'Ακυςες, Σίμον, ότι χτίζυν ένα ςταθμό ςτον Κυρά ςιμά ςτο Ζεμ-Αβτζάλ; Κι' απ' αφτά τα έργα θα φένκι ςτο μιςò Κάφκαςο. Το φος θ' ανάβι ος το Κόμπι κι' ος αφτί τιν Τιφλίδα.

Κε μυ διιγίθικε, πος δυλέβυνε πια προπολύ ςτον Κυρά κε πολεμύνε με το ποτάμι κε τόςο καλά μυ τα παράςτιςε, ςαν το μακαρίτι τον Τςαγόλοφ, μα με τέτια λόγια, πυ όλι ι πςιχί-μυ μπίκε ςτο ςιρτό, κε χόρεβα, ςαν τρελός, τζέπεν κε ςίμγα, κε καςγονκάβντ, κι' όλο έλεγα:

— Πολεμύςαμε τυς μπελογβαρτέιτςυς, θα πάμε να πολεμίςυμε το ποτάμι, πολεμύςαμε τυς μπελογβαρτέιτςυς, θα πάμε να πολεμίςυμε το ποτàμι.

Κε μàζεπςα κάμποςα πράματά-μυ κε πίγα ςτὸ Ζαγές. Κ' εκί έπιαςα δυλιά ςτιν αρχί ανιδίκεφτος εργàτις, γιατί δεν ίκςερα τίποτα ςτι ζοί εκςόν απτι ςιφορά κε τίποτα δεν μπορύςα να κάνο. Κε τέτια πράματα ίδα εκί ςτον Κυρά, πυ

κανένα πανεπιςτίμιο δεν μπορί να τα δίκσι κε ςε κανένα βιβλίο δεν ίνε έτςι γραμένα. Κε γι' αφτό θα σας πο λίγα για κίνα, πυ ίδα.

Διο ποτάμια ενόνυντε εκὶ μαζί, κε στο ένα το νερό ίνε γαλάζιο, γαλάζιο, σαν τον περυζέ, κε το λένε το ποτάμι Αράγβα, κε στ' άλο το νερό ινε κίτρινο, ςα να καθαρίζυνε με άμο κανένα μεγάλο καζὰνι. Κε χτίζυνε στο δέφτερο ποτάμι—στον Κυρά—ένα μεγάλο νερόφραγμα, ένα νερόφραγμα άλο νερόφραγμα, κε μέρα-νίχτα σκάβυν, κε ίνε τὸςος πολίς κόζμος πυ μπορίς να χαθὶς, ςα μέσα στο δάσος, ανάμες στυς ανθρόπυς. Κι' όλι φονάζυνε: «χαμπαρντά, χαμπαρντά!», πυ σιμένι—πρόσεχε, κε βάζυνε διναμίτι κε σπάνυν τυς βράχυς έτςι, πυ ο βρόντος ίνε μεγαλίτερος, παρά στο ποτάμι. Κε κιτάζο—το ποτάμι ισίχασε κε ςα να μιν το νιάζι, τι τυ κάνυν, μα αφτό δεν ίνε έτςι.

Δύλεβα κάτο στο νερόφραγμα, όπυ σίκονα τις πέτρες, κ' εκί χτιπύσαν τα πνεβματικά σφιριά. Εγό ίμε τόρα τεχνικός στο Γιζελντονςτρόι κε κσέρο όλα τα τὲτια πράματα, μα τότε περπατύσα, μίριζα κι' άγλιφα, όπος ι κατσίκα τ' αλάτι, κι' όλα μυ φενότανε νόστιμα κι' όλα δεν μπορό να τα καταλάβο, όπος στο όνιρο. Κ' εκί δυλέβαμε, σαν τα βὸδια κε σαν τα βυβάλια, γιατί δε λιπύμασταν τις δίναμές-μας για ένα τέτιο χτίσιμο. 'Αλι έσπαναν τις μεγάλες πέτρες σε κομάτια, άλι τις κυβαλύσαν, ι τρίτι τριπύσαν το βυνό με τα τριπάνια, κε τα τριπάνια τρέμανε, κ' ι άνθροπι τρέμανε, όπος τρέμυν το χιμόνα στον αέρα, μα έκανε τέτια ζέστι, κε ι μικρές ατμομιχανές λαχάνιαζαν, κε τα μικρά βαγονάκια έτρεχαν απάνο κε κάτο, κ' ι πέτρες έπεφταν, κε το ποτάμι άκσαφνα μύνκριζε. πυ το κακομεταχιρίζυντε, κ' ι μακαράδες έτριζαν.

'Ολι δυλέβαμε κυραλιαζμένι, απτις πέτρες κι' απτα σπαζμένα κομάτια όλα τα ρύχα-μας κεονταν όπος στιν πιρκαγιά, κε κανένας δε λιπόντανε τα ρύχα-τυ, κι' όλι σκύπιζαν

τυν ίδρο με τιν άλι μεριά τυ χεριύ-τυς, κ' ίτανε κε τόςι δοί τόςι χαρά, όςι δεν ίνε ςε καμιά γιορτί. Τότες ακόμα δεν ίκςεραν τις υντάρνικες μπριγάδες, ςίντροφι, μα όλι-μας ίμαςταν σαν υντάρνικι μπριγάδα, κε τις παράνκες, για να κατικίςυμε, τις ςτίναμε ςε τέςερες μέρες, κ' εδό έμαθα να δυλέδο κςιλυργός.

Κι' όταν άρχιςα να κιτάζο, τι πολίς κόζμος ίνε ολόγιρα, τότες ίδα ότι ίνε λογιό-λογιό κόζμος, κε θάδμαζα, πυ νά ζύμε τόςο καλά, κε πριν όλι τρογόμαςταν ςα ςκιλιά πάνο ςτο κόκαλο. Δύλεδαν εδό οςετίνι, γρυζίνι, αμπχάζι, ρύςι, ςυιδί, αρμένιδες κε τατάρι κε πολί άλι. Το κατάλαδα έτςι, ότι αφτό κε ίνε το ιντερνατςιονάλ, γιατί γι' αφτί τιν ιδέα πολεμύςαμε προπολύ ςτον εμφίλιο πόλεμο. Πολεμύςαμε για τυς καμπαρντίντςυς ςιμά ςτο Πιατιγόρςκ, για τυς ινγύςςυς ςτο Βλαδικαφκάς, για τυς γρυζίνυς εργαζομένυς — ςτι Ράτζα, κε τόρα όλι χτίζαμε τιν ιρινίκί ζοί.

Τότες πολές γλόςες ίτανε ολόγιρα, πυ άρχιςα να θέλο πολί να μιλό με τον καθένα κε να τον καταλαδένο. Κε ρύςικα μιλύςα καλά, γιατί ίχαμε πολές κινές λέκςες. 'Ελεγα «μαντ» κε ρύςικα αφτό ςιμένι «μάνα» κ'έλεγα «μιτ» κε «μαζγ», κε ρύςικα ίτανε — μέλι κε μιαλό, κε ςτι γλόςα-μας το «ςέρντςε» — ςίμενε ρύςικα καρδιά, κι' ο χιμόνας οςετίνικα ίνε «ζιμέγ». 'Ετςι πυ άρχιςα πολί γλίγορα να δίνο να καταλάδυν τι θέλο να πο κε θάδμαςα, πυ ι γρυζίνι τι μάνα τι λένε — «ντέντα», κε τον «πατέρα» — «μάμα», κ' έλεγα πια το προί γρυζίνικα ςτι δυλιά: «κομάρντζζομπα, αμχανάγο» ίτε «χογαςαχάρντ κάτςο», πυ ςίμεναν «γιά-ςας ςίντροφι», ίτε «πός πάι ι ιγία-ςας, άνθροπι». Κε, φέδγοντας, έλεγα «αντίο-ςας» γρυζίνικα — «μςςδιντόμπ». Κ' έτςι μυ άρεζε, πυ καταλαδένο πολύς δυλεφτάδες. 'Ιθελα να μιλίςο με τον καθένα για τις ιπόθεςές-μας κε για τι δυλιά-μας.

Κι' όταν δεν καταλάδενα κανένα ςίντροφο, πυ μόλις ίρτε, ίτε ίτανε τιύρκος ίτε αμπχάζος, τότες έλεγα μια λέκςις

«Λένιν», κ' εκίνος ὲλεγε: «Λένιν», κε σινενούμασταν με τα σιμάδια, ίτε βρίσκαμε κανένα διερμινέα, μα εγό ὶκσερα πια: ότι αφτός ίνε δικός-μας άνθροπος.

Κε μια φορά μιλύσα μ' έναν άνθροπο, κ' εκίνος ίτανε κατσυφιάρις κε γιμνός, γιατί ι πέτρα χτίπισε το χέρι-τυ. Τυ έδικσα, πυ ίνε ο βοιθός τυ γιατρύ κε πος να πάι. Κ' εκίνος δε μυ απαντύσε, μα κυνύσε το κεφάλι-τυ, κι' όταν τυ ίπα: «ο Λένιν, σίντροφε», σίκοσε τα μάτια-τυ, πυ ίτανε μεγάλα σαν τις γάτας, κε ίπε: «ο Μυχαμέτις». Δεν ίπε «ο Λένιν», Νόμισα, ότι ίνε βέρος μυσυλμάνος κε ίπα:

— Δεν ιπάρχι ο Μυχαμέτις, μα δεν πιράζι, θα ζίσις δίχος εκίνον.

— Μα άρχισε να μιλὰι γρυζίνικα—ίτανε αντζάρος— κι' όλο έλεγε: «Μυχαμέτις, Μυχαμέτις». Τότε ίπα:

— Γιατί δε μυ απαντάς, αφύ καταλαβὲνις τι γλόσα; Κι' αν λες όλο: «Μυχαμέτις, Μυχαμέτις», αφτό σιμένι, ότι ίσε κακός άνθροπος κε σε μπλέκσανε ι μυλάδες κ' ι παπάδες, κ' εσί πρέπι να ίσε μαζί-μας, κι' όχι μαζί-τυς, αφὺ παλέβυμε μαζί ενάντια στο ποτάμι για το χτίσιμο.

Κ' εκίνος με φοβέρισε με τι γροθιά-τυ, κ' εγό δεν τυ ὲκανα κανένα κακό. Μα έβαλα στο νύ-μυ αφτό τον άνθροπο, κι' αφτός ίτανε ος το τέλος κακός άνθροπος, κι' όταν άρχισαν ν' αροστένυν ι εργάτες-μας—πίνανε άσκιμο νερό απτιν απροσεκσία-τυς κι' αρόστισαν από λογιό-λογιό αρόστιες τις κιλιάς,—τότες γίριζε στις παράνκες, έλεγε κριφά, ότι όλι θα πεθάνυν απτιν αρόστια, γιατί κάνυνε δυλιά ενάντια στο θεό κε το Μυχάμετι. Κε τον έπιασα πίσο απτί γονιά, όταν έλεγε στα καθιστεριμένα στιχία, ότι επίτιδες διαδίδυν τον τίφο,— να χάσυνε τον κόζμο, κε πόσυς στριμόκσανε σ' έναν τόπο.

'Ελεγε, πος κάνυν τον τίφο: πέρνυνε σάπιο κρέας απτο λεμό, το μυσκέβυν τρις μέρες κε τρις νίχτες, το στρανκίζυν,

το βράζυν, ίςτερα δίνυνε στα ποντίκια τρις χυλιαριές τις σύπας, κε τα ποντίκια τρόνε κε διαδίδυν τον τίφο.

— Τί μεγάλος βλάκας, κε βλάκες ίνε κίνι, πυ ς' ακύνε! Εμίς ι μπολςεβίκι, έχυμε γραμένα στα παλιοπάπυτςά-μας τα ποντίκια κε τυς τέτιυς, σαν κε σένα,—ίπα εγό.

Κ' εκίνος φοβίθικε απτα λόγια-μυ κι' άλο δε δύλεβε κ' έφιγε—απ' εκί πυ ίρτε

Κε το διιγίθικα αφτό, γιατί άρχισα πάλι να σκέφτυμε για μένα κε να μαθένο κι' όλα να τα κιτάζο—κε τί λογιό ίνε ι δυλιά, κε τί λογιό ίνε ι μιχανές, κε τί λογιό πράματα χριάζετε να κςέρι το προλεταριάτο. Κε θιμίθικα τον αγαπιμένο-μυ σίντροφο Γιόργι, πος έλεγε τιν αλίθια, κ' εγό δεν τον πίςτεβα, ότι νά με τα σοςτά θα παλέβο με το ποτάμι, πυ ίνε τέτιο, ςαν το δικό-μας, κε θα χτίζυμε για νά'χι φος απτο Κόμπι ος τιν Τιφλίδα. Κε τέτιο μεγάλο νικοκιριό κάναμε ς' αφτό τον τόπο. Εδό κε τι ρεματιά Παπια-χέβι έπρεπε να τιν πάρυμε στο σολίνα κε κανάλι να χτίςυμε με τριάντα μέτρα πλάτος, οχτό βάθος, κε νεροφράγματα να χτίςυμε, κε γιοφίρια να βάλυμε, κε τον πάτο να τριπίςυμε, κε τις πέτρες να ςικύςυμε, κε δυλέβαμε σε τρις βάρδιες—μέρα κε νίχτα. Δύλεβα κε κίταζα, τί λογιό-λογιό πράματα μας μποδίζυν ακόμα κε τί λογιό αντεπανάςτασι κε πυ ίνε κριμένι. Κ' ι πρότι αντεπανάςτασι ίτανε θα συ πο, το ποτάμι. Αφτό μια τςιρτςίριζε τόσο ίςιχα, σα να μιν ιπάρχι, όλο χάθικε, μια ορμύσε άκςαφνα ν' αρπάκςι, σα γάτα το κρέας, όλα, όςα τιχένανε. Κ' ι δέφτερι αντεπανάςτασι ίταν ι δικιά-μας ι αγριότιτα, τον ανθρόπον, πυ δεν περπατύσαν όλι με μιαλό, μα ίχανε καρπύζια στυς όμυς-τυς, κι' όχι κεφάλια. Διαςκέδαζα στι γιτονικί μικρί πόλι Μτςχετ—ίνε πςοριάρικι μικρί πόλι, παλιά, έτςι κ' έτςι πόλι. Εκί καθόμασταν κάποτε με τυς φίλυς στο ντυχάνι, θιμύμασταν τυς λογιό-λογιό κερύς κε μιλύςαμε πολί καλά. Αγαπό το χορό κε ίμυνα ολότελα νέος,

μα θα ςυ πο, όταν βγὲνι όμορφα, μ᾽ αρέςι ένας τέτιος χορός.

'Ιρτα στο Μτςχετ, ςιμά στο ντυχάνι σταματίςανε διο αμάκςια με χαμόκλαδα. Τα βυβάλια γιρίζυν τα κεφάλια-τυς, μιρὶζυν κε φιςύνε με τα ρυθύνια-τυς. Ι γρυζίνι κατέβικαν απτ᾽ αμάκςια κε πίγανε στο ντυχάνι. 'Ιπιαν από μια οκά κραςί κι᾽ άλο τίποτα. Κι᾽ ο ένας άρχιςε αμὲςος να χορέβι, κε καθόλυ δεν τὄκανε, γιατί έπιε, μα έτςι, απτιν καρδιά-τυ: απλὺστατα έχι μέςα-τυ πολί ζοιρότιτα, κε φὲβγι στα πόδια-τυ. Πολί καλὰ! Πρότα χόρεβε το ένα πόδι, ίςτερα πίγε δίπλα-τυ το άλο, ίςτερα χόρεβαν πια μαζί κε τα διό-τυ πόδια. 'Ιςτερα άρχιςε τόςο επιδέκςια να γιρίζι τι μέςι-τυ, πυ ίτανε εφχάριστο να τον κιτάζις. Κε βλέπο — ι όμι-τυ δε βαςτάκςανε, χορέβυν, κε μόνο το κεφάλι-τυ γελάι, δε χορέβι, μα ίςτερα τόρα κε το κεφὰλι-τυ κυνίθικε μ᾽ ένα ιδιέτερο τρόπο κε πίρε δρόμο.

Ο δέφτερος γρυζίνος, ο μικρός, κίταζε-κίταζε. Ο νικοκίρις βγίκε απο πίςο απτο τεζιάχι κι᾽ άρχιςε λαφριά να τον σπρόχνι προς το μεγαλίτερο ςίντροφό-τυ, κ᾽ εκὶνος πετύςε στον αέρα, άρχιςε πια να κυράζετε.

'Ακςαφνα ο μικρός έβαλε τα χέρια-τυ στι μέςι, λίγιςε, ςα γυςτερίτςα, χτίπιςε τα παλαμάκια, μ᾽ έκανε το μάτι κε πίρε κι᾽ αφτός δρόμο. Κε πετὺςανε ςα φίδια, δίχος ν᾽ ανκίζυνε στο πάτομα, έτςι πυ χερόςυνα να τυς κιτάζις, ίςτερα φονάκςανε με μιας κι᾽ ανεβίκανε στ᾽ αμάκςια κε χτίπιςαν τα βυβάλια, κε τα βυβάλια φιςίςανε με τα ρυθύνια-τυς κε χάθικαν, όπος φάνικαν. Νά έτςι διαςκεδὰζαμε πολί όμορφα κιόλας, δίχος να χαλνύμε το προτςές τις δυλιάς. Κε μια άλι φορὰ πίγα στο ντυχάνι, κάθυντε ι πλοτοφτιάστες κε θέλυνε να χορέπςυνε με το ςαμοβάρι πάνο στο κεφάλι. Ο νικοκίρις δεν τυς δίνι το ςαμοβάρι κε ςοστά λέι: γιατί να χίςι πάνο-τυ ο μεθιςμένος ζεματιστό νερό, να χάςι τι ζοί-τυ. Πίνυνε ςαν άλογα, χλιμιντρίζυν κε χτιπύνε με τα νίχια-τυς — ίνε πολί άςκιμα.

'Ακςαφνα ένας λέι:

— Κάτςο, κάτςο, καλά έδεςες τις πλοτές;

— Πιος χριάζετε τα δοκάρια-ςυ,—λέι ο άλος,—πιές με τις ιγίας-ςυ κε κάθιςε!

— Αν τις δέςις άςκιμα—θα τις πάρι το ποτάμι,—λέι ο πρότος.—Ο Κυράς ςικόνετε, τί θα γίνι τι νίχτα, ςτα ϐυνά έϐρεχε.

Σκεφτόμυνα: «νά παλαϐά κεφάλια, χάνυν το μεροκάματό-τυς, πυ ίνε τόςο κυραςτικό, κε καρφί δεν τυς κέετε». Κ' εκίνι κάθυντε, πίνυν, ένας έφιγε—ίρτε, μόλις ςτέκετε ςτα πόδια-τυ, λέι—λέι με το ζόρι:

— Κάτςο! 'Αςκιμα πάνε ι δυλιὲς, τα δοκάρια πιγένυν κάτο μόνα-τυς.

Τότες ι άνθροπι αρχίςανε να γελύνε, θαρύςανε, ότι ίνε χορατό. Κ' εγό γελύςα κε πίγα μαζί με όλυς να κιτάκςο. Κι' άκςαφνα ένιοςα ένα τέτιο κρίο, όπος το δοκάρι μέςα ςτο νερό.

Το ποτάμι πίρε τις πλοτές, τις χτιπύςε πάνο ςτις πέτρες κ' έςπαςε τα ςκινιά, όλα τα δοκάρια πίγεναν προς τα κάτο κε ϐροντύςανε, ςαν κανόνια. Κ' έτρεχα απτο Μτςχετ όπος ίμυνα, το καπέλο ςτα χέρια-μυ, κ' ι άλι εργάτες τρέχανε, γιατί ίχαμε για πέραζμα ένα λαφρί γιοφιράκι ςιμά ςτι μικρί πόλι, κε νά ϐλέπυμε: έρχυντε με ορμί τα δοκάρια κε χτιπύνε ςτο γιοφίρι κε το γιοφίρι-μας ςε κάμποςα μέρι νκρέμιςε κε ϐύλιακςε, τα ςανίδια πέςανε κε πίραν τον κατίφορο πίςο απτα δοκάρια.

Κ' εμίς τρέχαμε ςτο μάκρος τις ακροποταμιάς κε φονάζαμε, γιατί εκί παραπέρα, ςτο ποτάμι, ίτανε πάνο ςε μια πλοτί ι μιχανί πυ μπίγι τα παλύκια, κε τα δοκάρια ερχόντανε ὶςια πάνο-τις—θα θάψαμε τι μιχανί κε δε θα τι ϐλέπαμε πια ποτές μα, εφτιχός, τιν τριγίριςαν τα δοκάρια, κι' όλα πιγὲνανε μπρος. κ' εμίς πάλι φονάζαμε, γιατί μπροςτά

βρισκόντανε στα ριχά ι πλοτές τον τριπανιόν κε τα τριπάνια ίτανε χομένα στον πάτο κε θα χανόντανε απτα δοκάρια.

Κ'εγό ίθελα να πάρο το τυφέκι-μυ κε να πιροβολίσο πάνο ς'αφτύς τυς βλάκες, έτσι θίμοσα. Μα τα δοκάρια ίτανε πιο γνοστικά απ' αφτύς τυς ανθρόπυς, κε βύτιχσαν κάτο αππις πλοτές κε βονκύσανε, βονκύσανε, βγάλανε με τι ράχι-τυς τα τριπάνια, πυ ίτανε χομένα στον πάτο, κε δεν τα χαλάσανε, μα πίγανε μπρος. Κ' ι πλοτές μόνο κυνιόντανε, άλο τίποτα δεν έπαθαν.

Νὰ τί λογιό ἀνθροπι βρίσκυντε!..

Τρέχαμε κε φονάζαμε κε φοβόμασταν για τις μιχανές, για τα έργα-μας, κ'ι πλοτοφτιάστες ίδανε, ότι τα δοκάρια χαθίκανε, πίγανε στο ντυχὰνι κε χορέβανε με το σαμοβὰρι στο κεφάλι κε περεχίσανε με ζεματιστό νερό τα κεφάλια-τυς κε πίγανε να κιμιθύνε εδό κιόλας στο πάτομα, κε ίτανε πολί παλιάνθροπι, δεν ίθελα να τυς κιτὰκσο.

Κε τότε άρχισα να καταλαβένο, τί πράμα ίνε νέο κε τί παλιό. Νέο ίτανε—ι δυλιά-μας απτο προί ος το προί, κε το παλιό στεκότανε, κίταζε κε στάβροσε τα χὲρια-τυ, κι'αφτό ίτανε ο εχτρός-μας. Νά γιατί έπρεπε να παλέπσυμε κε να ζίσυμε με το νέο, κι'όχι όπος ι πλοτοφτιάστες ίτε όπος ο άνθροπος, πυ έλεγε: «Μυχαμέτις, Μυχαμὲτις». Κε τί ίνε ο Μυχαμὲτις, όταν έχυμε πολύς έκσοχυς σιντρόφυς, κοματικύς; Τί έκανε ο Μυχαμέτις για τυς δυλεφτάδες;

Νά ακόμα μια φορά μυ λὲνε:

— Σίντροφε Σίμον! Γιατί ο σίντροφος Σὲργο πιγὲνι στο μοναστίρι σχεδόν κὰθε βράδι κε πος συ φένετε αφτό;

Ίπα: «Δε μυ καλοφένετε, κε θα πάο μόνος-μυ να κιτάκσο, τι τυ αρέσι στο μοναστίρι, τυ σίντροφυ Σέργο, πυ δυλέβι τόσο καλά για το σοσιαλιζμό».

Ίτανε εκί ένα μοναστίρι πάνο στο βυνό, εκί σκαρφαλόνανε τον παλιὸ κερό για να προσεφχιθόνε στο θεό, κε το

άλο ίνε πιο χαμιλά, εκί ακόμα κε τόρα βρίςκυντε λογιό-λογιό αςινίδιτα στιχία. Πίγα, βέβεα, το βράδι, άμα άκυςα τιν καμπάνα, ς' αφτό το μοναςτίρι. 'Ιρτα κι' άρχιςα να κιτάζο, τι άνθροπι ίνε εκί, κε ίδα πολί περίεργα πράματα.

Νά, καταλαβένις, χτίπιςε ι καμπάνα, κε ςτις ςκάλες πίγεναν ι καλογριές. Γριύλες, γριύλες τέτιες, ςυφρομένες, ςαν το λεμόνι, κ'ι ςκύφιες-τυς, όπος έχυν ι όρνιθες, κ' ι νέες — δίχος έμα, κε ρένιες,—κυβαλύν ένα τέτιο αναλόι κε το ςτίνυν, κε βγένι μια γινέκα, ι μεγαλίτερι καλογριά, κε διαβάζι, διαβάζι, ςα να βιάζετε να πάι ςτον άλο κόζμο, μαςάι με τα γέρικα δόντια-τις κε τις κιτάζι όλες. 'Αμα κιτάκςι διςαρεςτιμένα, τότες όλες αρχίζυνε να πςέλνυν.

Θα ςυ πο, λιπόν, ότι εμάς, τυς οςετίνυς, μας λογάριαζαν έτςι κ'έτςι θρίςκυς. Κανένας δεν πίγενε να βαφτιςτί ςτον παπά. Τον παλιό κερό διο ρύβλια πλίροναν κε ρύχα έδιναν, όταν πίγεναν να βαφτιςτύν. Ο παπύς-μυ πίγε τέςερις φορές, έμπενε ςτο νερό, πίγε κε πέμτι φορά, μα ο παπάς άρχιςε να τον ντροπιάζι.

Πριν φερόμαςταν πολί άςκιμα ςτον παπαδίςτικο θεό κε τόρα δεν μπορύςα άλο να κιτάζο, πος πςέλνυν.

Στιν κοοπερατίβα-μας πυλύνε ςπίρτα, τςιγάρα, καρφίτςες, κ'εκί ίτανε το πρoί ένα μεγάλο πςάρι, «τζινάρι» λέγετε, διλαδί τριγλί. Κε το πςάρι ίτανε πάνο ςτο τεζιάχι, ςπαρταρύςαν τα ςπάραχνά-τυ, ι μίγες τρέχανε ςτα μάτια-τυ, κι' άνιγε γλίγορα-γλίγορα το ςτόμα-τυ, ένα τέτιο μάβρο τζινάρι, τριγλί απτον Κυρά.

Κε νά κιτάζο—ι καλογριά ίνε ολότελα ςαν το πςάρι—μάβρι κι'ανίγι, ανίγι το ςτόμα-τις κε δεν μπορί να πάρι ανάςα. 'Αρχιςα να γελό μόνος-μυ, νά γιρέβο να μάθο, τί κάνι εδό ο Σέργο. Κε βλέπο: ςτέκετε ςιμά ςτιν κολόνα κε κριφογελάι. Τον έγνεπςα να βγι όκςο, κε βγίκε, κε καθίςαμε ςτα μνίματα, κε τυ λέο:

— Σίντροφε Σέργο! 'Εχυμε τον κινιματογράφο-μας στο Ζαγές. Γιατί νἄρχεσε να κιτάζις τέτια φίλμ; 'Ινε βλαβερό να κιτάζις πολί κερό τέτια φιλμ, θα γίνις βλάκας. Ι δυλιά πυ κάνυμε με τα χὲρια-μας ίνε καθαρὶ, μα εδό, όπος λένε ι ρὺσι σίντροφι, γιρίζυνε το βόδι.

Ο Σέργο γέλασε κ'ὲβαλε πάνο-μυ το χέρι-τυ, λέι:

— Εγό αφτές δεν τις κιτάζο, κιτάζο ὲνα κορίτσι.

— Πιό κορίτσι;

— Θέλο να τυς κάνο ζιμιά.

— Τὶ λογιό ζιμιά;

Θὲλο να πάρο μια καλογριύλα στο κομσομόλ.

Νά άρχισα να γελό, κόντεπσα να πέσο απτο μνὶμα, νά εγό να το σοφιστό—δε θα το σοφιζόμυνα. Κατὸρθοσε να τιν αποτραβίκσι απ'εκί, δύλεβε σ'εμάς, στο Ζαγές, έπλινε τ' ασπρόρυχα κε δεν τἄπλινε καθὸλυ άσκιμα.

Γελύσαμε ίστερα με το Σὲργο, πος ίθελα να τον μαλόσο για τιν καλογερίστικι ζοί, πος σκεφτόμυνα, ότι θέλι να κσετριπόσι άγιος με τα λαικά τα χρὶματα.

Τέτια λογιό-λογιό περιστατικά γίνυντε στι ζοί, μα τόρα ιδιέτερα, γιατί μαζέβετε πολίς κόζμος για μεγάλι δυλιά, κ' εδὸ γίνυντε ιροικές δυλιές κι' αντίθετα περιστατικά.

Δεν κσέρο γιατί άκσαφνα δεν μπορό να κιμιθό, κ' έχο μια παρὰκσενι ανισιχία, κι' ο όμος-μυ αρχίζι να πονί. Κάθυμε στιν ακροποταμιά, μπροστὰ-μυ ο Κυράς πιγένι με νκρίζα κίματα, κε θιμίθικα τα ποτάμια-μας, πυ ίνε σα σύπες με πέτρες, κε δεν έχο εμπιστοσίνι στον Κυρά, καθόλυ δεν τον πιστέβο.

Κάθυμε κε κιτάζο αφτό το νερό, κε σα να περπατὺνε μέσα-τυ φονές κε θὲλυνε να με περιπέκσυν κε να με κάνυνε να φοβύμε. Μα εγό κάθυμε πια ολότελα άλος ανθρόπος, απ' ότι καθόμυνα τότε στο πέραζμα, όταν πνιγότανε ο Ντεμπόλα. Κσέρο πια κε τα πολιτγράματα, κ' έδικσα εργατικί δεκσιοσίνι,

κε ςκεφτύμε πια—πιγένο στα κύρσα, πος θα τελιόςι ι δυλιά, κε τραβό ςινιδιτά παραπέρα στο δρόμο-μυ. Μα γιατί ὲχο τὲτια διάθεςι, ςα να βρίςκετε κανένα δοκάρι πάνο στο δρόμο-μυ; Τί τρέχι;

Κ' ι νίχτα ὶτανε ζεστί, κι' άρχιςα να φὲρνο στο νόμυ τι δυλιά, πυ κάναμε. Σκάπςαμε ίκοςι μέτρα στο βράχο, ἀνιχςε ο πάτος κε πρέπι να τον γιομίςυμε με μπετόν. Πολί καλά.

Αφτές ι καλὲς ςκέπες ιπερίςχιςαν, κ' εγό πιγένο να κιμιθό, κιτάζοντας το ποτάμι. Πιγένο στιν παράνκα, κε δε θέλο να κιμιθό. Οςτόςο αντάμοςα το Σέργο, κ' αρχίςαμε να καπνίζυμε τςιγάρα κε να μιλύμε κι' αρχίςαμε να νιςτάζυμε, κ' έτςι νιςτάζαμε, πυ αμέςος μας πὶρε ο ίπνος, κι' όλι άρχιςαν να κιμύντε, μόνο ι νιχτερινί βάρδια πίγε να δυλὲπςι.

Νά εδό, καταλαβένις, αρχίζι ι πιο φοβερί ιςτορία. Στιν αρχί ίδα ένα όνιρο. 'Αςκιμο όνιρο. Πιγὲνο ς'ενα μονοπὰτι—κι' απτιν άλι μεριά έρχετε ο Τςίτςα. Κι' ο Τςίτςα λέι: «Εγό ςε πιροβόλιςα, πιροβόλιςε-με τόρα κ' εςί».—«Δε θέλο να πιροβολίςο» λέγο εγό, «Πιροβόλιςε,—λέι,—αλιότικα θα ςε πνίκςο». Κιτάζο—στο μονοπάτι ὶνε νερό, νερό ος τα γόνατα. Ο Τςίτςα με ςπρόχνι στο νερό, κ' εγό ςτέκυμε πια ος τα γόνατα μέςα στο νερό. Ανίγο τα μάτια-μυ,—ο Σέργο με ςπρόχνι φονάζι:

— Ος τα γόνατα στο νερό!

— Τὶ, Σέργο, πιος ίνε ος τα γόνατα μέςα στο νερό;

Ο Σέργο τρέμι.

— 'Ολι ίνε ος τα γόνατα μέςα στο νερό!

— Τί τρὲχι, τί τρέχι;

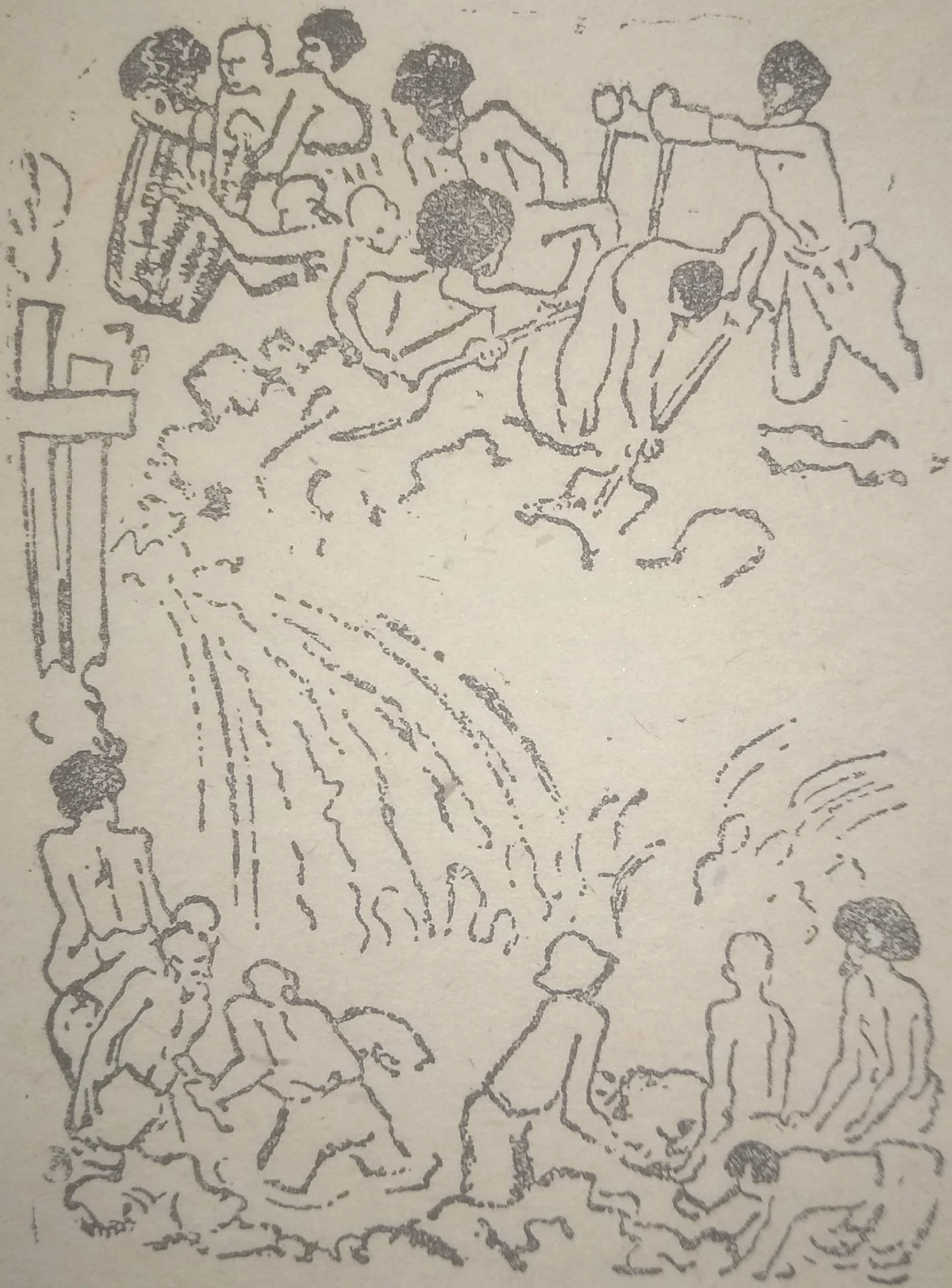
— Ο Κυράς ὶρτε, Σίμον, όλι τρέχυνε εκί. Ο Κυράς ίρτε!

'Ιτανε τέτια βοί, ςα να βούςε καμιά ατμομιχανί. 'Οςι άνθροπι ίτανε στις παράνκες κι' όςι δύλεβαν, όλι έτρεχαν κε μιλύςανε με λογιό-λογιό φονὲς. Κι' όλι τρέχανε ς' ένα ςπίτι, όπυ κατικύςε ο κιριότερος χτίςτις-μας, ο Μπαγράτ Μιχάλιτζ. 'Ολι φονάζανε ςε εκατό γλόςες: «Γλίτοςέ-μας, Μπαγράτ Μιχάλιτζ! Σίκο Μπαγράτ Μιχάλιτζ, γλίτοςε-μας!» Κ' εγό τόςο κςεκάθαρα έφερνα μπροςτά στα μάτια-μυ τον Τςαγόλοφ να λέι: «θα πολεμίςις με το ποτάμι, ςίντροφε Σὶμον», πυ φόναζα: γλίτοςέ-μας, Τςαγόλοφ! Κε νά ο Μπαγράτ Μιχάλιτζ βγίκε μ' ένα πυκάμιςο, μ' ένα παντελόνι κ' έτρεκςε μαζί-μας προς τα κάτο.

Κε τότε ίδα τον Κυρὰ κε κατάλαβα, τι ίνε προδοςιά. Δεν έχι καθόλυ νκρίζα κίματα δεν ακύυντε καθόλυ τέτιες φονίτςες,—όλος φένκι ολότελα απὸ κακία κε δίχνι τα δόν-τια-τυ κε βυίζι, κε βυίζι, κ' ι ςίντροφι ὶνε πια όλι μέςα στο νερό, κ' ι μιχανές ίνε όλες μέςα στο νερό, κε στο ςκοτάδι δε φένετε ι άκρι τυ ποταμύ, κε μόνο έρχετε ένα βυιτό, ςαν αέρας από ςπιλιά.

— Νά,—λὲο,—ίρτε ι αντεπανάςταςι! Αρπάζο ένα φτιάρι κε πιδό κάτο κε χόθικα ίςια στό νερό ος τι μέςι. Το νερό πέρνι τυς ανθρόπυς, τα εργαλία, τις μιχανὲς, κε πρὲπι να βάλυμε το νερόφραγμα εδό κιόλος μέςα στο νερό.

Ο Μπαγράτ Μιχάλιτζ κυμάντερνε, κυμάντερνε, έχαςε τι φονί-τυ. 'Ολος ο κὸζμος ςα να πίγε να λυςτί,—αμέςος όλι, όςι ίτανε, ριχτίκανε στο νερό, κ' ι γινέκες τρέκςανε, κι' όλα μάβριςαν απτον κόζμο, κι' όλα πιγένανε στο νερό. 'Αρχιςαν να ρίχνυν πέτρες κε άμο κε χόμα κε δεμάτια κλαδιά, κε το νερό ςφίριζε ανὰμεςα στις πέτρες, ςα φίδι, κε φενότανε, ότι αφτί ι νίχτα δε θάχι άκρι κε δε θα βαςτά-κςυμε. Κε το ντυβάρι το νκρέμιζε τι μια φορά ίςτερα απτιν άλι, τι μια φορά ίςτερα απτιν άλι, κ' εμίς μαζεβόμαςταν, ςαν τρελί, μὲςα στον ίδρο κε μέςα στο νερὸ, κιλύςαμε τις πέτρες

κε με τα χέρια κε με τα πόδια, κε στερεόναμε το νερόφραγμα όπος μπορύσαμε. 'Ολι ίπαμε, σαν ένας άνθροπος: «δε θ' αφίσυμε το ποτάμι!» Κε κανένας δε έφιγε, όλι τρέμανε χ' ιποφέρανε εδό, σ' ολάκερο το πλίθος.

— Σίμον,—ίπα εγό,—δε σε σκοτόσανε τα βόλια, δε θα σε σκοτόσι κε το ποτάμι. Δύλεβε, Σίμον! Ο Τσαγόλοφ σε κιτάζι, ο Λένιν σε κιτάζι, όλο το προλεταριάτο σε κιτάζι.

Κε κσέχασα πια, πιος ίνε ο όμος πυ πονί, πυ ίνε ο ίπνος, πυ ίνε ι κύρασι,—έτσι δυλέβαμε όλι τι νίχτα πέρα-πέρα, ος τιν αβγί.

Στεκόμασταν, σαν κσίλα μέσα στο νερό, κε βραχίκαμε, σαν τα κσίλα. Μ' έπιασε μια φοβερί τρέλα κε δε θιμόμυνα τίποτα. Κ' έτσι σε κσέχαζμα τέτιο άγριο όλο έδινα πέτρες, έδινα πέτρες. Κι' άκσαφνα ο Σέργο λέι: «Κίτακσε, αδέρφι Σίμον». Κ' εγό κιτάζο κε δε βλέπο. Κι' ο Σέργο λέι: «Κίτακσε». Κ' εγό κιτάζο κε δε βλέπο. Κε τότε πίρε το χέρι-μυ κε τόβαλε στα πόδια-μυ, κε με το χέρι-μυ ίδα, ότι το νερό ίνε μόνο ος τα γόνατα κι' ακόμα πιο κάτο, κι' αφτό ίτανε νίκι.

Κίτακσα ολόγιρα—έφενκε πια.

'Ολι κιμόντανε, κσέρις, σαν τα πυλιά, όταν τακσιδέβυν απ' ένα τόπο σε άλο, διο χιλιάδες άνθροπι κιμόντανε, κι' ο Κυράς ίτανε μαβίς κε φύσκοσε, σαν τι φλέβα στο χέρι, τίποτα δεν έπαθε.

'Ιστερα τελιόσαμε το Ζαγές. Τελιόσαμε το σταθμό, βάλαμε το νερό να δυλέβι, στίσαμε ένα μεγάλο Λένιν με το πρόσοπο προς τα βυνά, δίναμε φος στιν Τιφλίδα. Κ' ι άνθροπι στιν Τιφλίδα έβλεπαν όλι τι νίχτα, όπος τι μέρα. Αφτί ίτανε ι δυλιά-μας.

Πίρα άδια κε πίγενα στο σπίτι κε στο μυσαφιρλίκι, βλέπο—ι εργάτες δυλέβυν, όστε κ' εδό χτίζυν. Κε ροτό: τί κάνετε; Κ' ι άνθροπι λένε:

— Θα γίνι αμακςιτός δρόμος στο Τςχινβάλι, σίντροφε. Σκέφτικα: κ' ι νοτιο-οςετίνι θα ζύνε καλίτερα.

Ι πςιχί-μυ πίδιςε, ςαν το μάτι τυ αλόγυ, όταν βλέπι άκςαφνα φοτιά. Πίδιςα πάνο στι σέλα κε ροτό:

— Τυνέλι θα κάνετε;

— Κ' εςί από πύ το κςέρις;—μυ λένε.

— Νὰ το κςέρο,—λὲο,—ένας άνθροπος μυ το ίπε.

— 'Ετςι λιπόν,—λένε;—αφτός ο άνθροπος μεγάλι θέςι έχι.

Εγό λέγο:

— Πολί μεγάλι μέσα στιν καρδιά-μυ, ίνε πολί δίςκολο να το πο, τί θέςι.

— Μα πιος ίνε!

Εγό λέγο:

— Δικός-μας αδερφός-μπολςεβίκος.

— Ε,—λένε,—τότες όλα ίνε εντάκςι.

— Κ' εγό έτςι θαρό,—λέο,—ότι όλα ίνε εντάκςι.

ΛΕΚΣΙΛΟΓΙΟ

А

Αγονιστίς, ο—борец.
Αγριογύρυνο, το—дикий кабан.
'Αδια, ι—отпуск, разрешение.
'Αξαφνα—вдруг, внезапно.
Αξιοσιμίοτος—замечательный, достопримечательный.
Αμαξιτός δρόμος, ο—шоссе.
Αμέσος—сразу сейчас-же.
'Αμιαλος—безумный.
Αμὸρφωτος—необразованный, не вежественный.
'Αμος, ο—песок.
Αναποδογιρίζο—ворочать переворачивать.
Ανιδίκεφτος εργάτις, ο—чернорабочий.
Ανισιχία, ι—беспокойство, волнение.
Ανχίζο—дотрагиваться, касаться.
Ανόιτα — без толку, бессмисленно, глупо.
Ανταμόνο—встречать.
Απλύστατα—просто.
Απόσπαζμα, το—отряд, отрывок.
Απροσεξία, ι—неосторожность, невнимательность.
'Αραγες—Ли.
'Αρεζε—нравилось.
Ασιατικός—азиатский.
Ασινίδιτος—несознательный.
Ατμομιχανὶ, ι—паровая машина, паровоз.
Αφέντις, ο—барин.

В

Βάρδια, ι—смена (в работе).
Βαφτίζο—крестить.
Βγάζο πέρα—справляюсь.
Βδέλα, ι—пиявка мироед.
Βέβεα—конечно.
Βέρος—истинный, истый, закоренелый
Βιάζυμε—спешать.
Βιολὶ, το—скрипка.
Βλαβερὸς—вредный.
Βλὰχας, ο—дурак.
Βοιθός τυ γιατρύ—фельтшер, помощник врача.
Βόλι, το—пуля.
Βράγος, ο—скала.
Βυβάλι, το—буйвол.
Βυλιάζο—тонуть.
Βυνό, το βυνὶσιος—гора; горный, горец.
Βυνοσιρά, ι хребет.
Βύρδυλας, ο—плеть, начайка.
Βυτό — нырять, погружать, обманывать.

Г

Γαλάζιος—голубой.
Γαλόνια, τα, γαλονάς, ο—погоны; погонник.
Γενιά, ι—род, поколение.
Γεράκι, το—ястреб.
Γέρικος—старый, старческий.
Γερὸς—крепкий, здоровый.
Γιμνὸς—голый.
Γιοφίρι, το—мост.
Γλεντό—пировать, гулять.
Γονιά, ι—угол.
Γριύλα, ι—старушка.
Γυστερίτσα, ι—ящерица.

Д

Δάσος, το—лес.
Δεξιοσὶνι, ι—умение, навык.
Δεν ιπάρχι λόγος—не к чему, не зачем.
Δεν κάνι—нельзя.
Δεν πιράζι—ничего.
Διαδίδο—распространять.
Διάθεσι, ι—настроение.
Διασκεδάζο—развлекать, развлекаться, гулять.
Διαφορετικός—разный, различный.
Διερμινέας—переводчик.

Διγόμε—рассказывать.
Διόχνο—гнать, выгонять.
Δίπλα—рядом, на ряду.
Δίσκολος—трудный.
Διστιχιζμένος - несчастный.
Δοκάρι, το—бревно.
Δοκιμάζο—пробовать, испытывать.
Δόρο, το—подарок.
Δροσίζο—освежать, прохлаждать.
Δύλος, ο—слуга, раб.

Е

'Εκανε το μάτι—подмигнул.
Εκδίκισι, ι—месть, отомщение.
'Εξοχος—выдающийся.
Εμπιστèβυμε, εμπιστοσίνι, ι—доверять; доверие.
Εμφίλιος πόλεμος, ο — гражданская война.
Εντάξι— в порядке.
Επιδέξια—ловко, умело.
Επίσις—также.
Επίτιδες—нарочно.
'Εργα, τα—работы, дела, сочинения.
'Ετσι κ' έτσι—ничего себе, так себе.
Εφχαριστό—благодарю, спасибо.
Εφχάριστος—приятный.
Εχμαλοτίζο, εχμαλοτιζμένος, εχμάλοτος, ο—брать в плен, пленять, плененный; пленный, пленник
'Εχο γραμένα στα παλιοπάπυτσά-μυ—соответствует приблиз. русскому выражению: плевать я хотел.
'Εχταχτος—чрезвычайный, необыкновенный.

Z

Ζαλίζυμε—кружится голова, ошеломляться.
Ζιμιά, ι—ущерб, урон, убыток.
Ζοιρός—живой, бодрый.

Θ

Θέσι, ι—место, положение, тезис.
Θίκι, ι—чехол, ножны.
Θιμόνο—сердиться.
Θιμύμε—помнить.

I

Ιδιέτερος—особый, особенный, специальный.
Ιχογένια, ι—семья, семейство.
Ιλικιομένος—пожилой.
Ιπεραςπίζο защищать, стоять за.
Ιπερισχìο -брать верх, иметь перевес.
Ιπόθεσι, ι—дело, гипотеза.
Ιποπτέβυμε—подозревать.
Ιρινικός—мирный.
'Ιροας, ο—герой.
Ισιχάζο—успокаивать успокаиваться, отдыхать.
Ισότιτα, ι—равенство.

К

Καβαλάρις, ο—всадник.
Καθιστεριμèνος - отсталый.
Κακομεταχιρίζυμε—обращаться плохо, обижать
Κακύργος, ο—злодей.
Καλογριά, ι, καλογερίστικος—монахиня; монашеский.
Κάμα, ι—кинжал.
Καμαρόνο—любоваться.
Κανόνι, το—пушка.
Κάπα, ι—бурка.
Καπέλο, το—шапка, шляпа.
Κάποτε—иногда, когда-то.
Καρτέρι, το—засада.
Καρφί δεν τυ κέετε—соответ. прибл. русскому выражению: ему все нипочем, ничего его не беспокоит.
Καταγγελία, ι—донос.
Κατικό—жить (проживать).
Κατίφορος—спуск, скат, (Πίρε τον κατίφορο—пошол вниз).
Κατσίκα, ι—коза.
Κατσυφιάρις, ο—мрачный.
Καφχιύμε—хвастаться, хвалиться.
Κελαρίζο—журчать.

Κερδίζο — зарабатывать, выигрывать, добиться.
Κινιγό—гнаться за охотиться.
Κινιγός, ο—охотник.
Κινός—общий, общественный.
Κιόλας—же, даже.
Κιριότερος— главный.
Κίτρινος—желтый.
Κόκαλο, το—кость.
Κόντεπςα να —едва не, чуть не.
Κοροιδέβο, κοροιδεφτικός—насмехаться над к-л., осмеивать, обманывать; насмешливый.
Κρεμάλα, ι— виселица.
Κρίβο—скрывать, прятать.
Κςακολυθό—продолжать.
Κςανανιόνο —молодеть.
Κςαναπλέο—снова плыть.
Κςεγελό—обманывать.
Κςεμεθό— трезветь.
Κςετριπόνο — пролезть, выскакивать, вытаскивать, отыскать.
Κςεχνό—забывать.
Κςιλυργός—плотник.
Κυβέντα—разговор, беседа.
Κύραςι, ι, κυραζμένος — усталость; усталый.
Κυρελιαζμένος—в лохмотьях.
Κύτςυρο, το—пень.

Λ

Λάριγκας, ο—горло.
Λαχανιάζο—пыхтеть, запыхаться.
Λεμός—шея.
Λεφτεριά, ι λέφτερος—свобода; свободный.
Λίπο - отсутствовать.
Λιπύμε—жалеть печалиться.
Λιςτίς, ο—разбойник, бандит.

М

Μαβίς—синий.
Μακαράς, ο—блок, катушка.
Μακαρίτις, ο—покойный.
Μάλιςτα—да, даже.
Μαλόνο—бранить, укорять.
Μανία, ι—ярость, мания.
Ματοτςύνυρα, τα—ресницы.
Μελοντικός—будущий.
Μ' ενδιαφέρι — мне интересно, меня интересует.
Μεριχί—некоторые.
Μέρος—место, часть, участие, сторона.
Μίγα, ι—муха.
Μιλιά δε βγάζυν—голоса не подают, молчать.
Μνιμίο, το—памятник.
Μονοπάτι, το—тропинка.
Μυςκέβο—смачивать, мочить, обмакивать, вымачивать, мокнуть.
Μυςτάκια, τα—усы.

N

Νερόφραγμα, το—платина.
Νκρίζος—серый.
Νόςτιμος—окусный, миловидный.
Ντυβάρι, το (τίχος, ο)—стена.

О

Ομίχλι, ι—туман.
Ομολογό—признаваться.
'Ομος, ο—плечо.
Ορμό—бросаться, кидаться.
'Οςτε—значить следовательно, так что.
Οςτόςο—однако.

П

Πάβο — прекращать, переставать, устранять от должности.
Παλαβός—дурной, сумасшедший.
Παλαμάκια, τα—ладоши.
Παλύκι, το—свая, кол.
Πανεπιςτίμιο, το—уневерситет.
Πάγκα, —скамья, скамейка.
Πάντα, ι—сторона.
Παράκςενος—странный.
Παραμίθι-το - сказка.
Παραμιλιτό, το—бред.
Παραπέρα—дальше, в дальнейшем.

Παραςτένο—изображать, представлять.
Παριμία, ι—пословица.
Πάτος, ο—дно.
Πέρα—за, по ту сторону.
Περιχίνο—обливать.
Περίεργος—любопитный, странный.
Περικικλομένος—окружонный.
Περιμένο—ожидать, ждать.
Περιπέζο — дразнить, смеяться над к-л.
Περιςτατικό, το—случай, обстоятельство.
Περυζές, ο—бирюза (драгоц. камень).
Πιδό—прыгать, скакать.
Πιθαρχία, ι—дисциплина.
Πιράζο—трогать, затрагивать, расстраивать.
Πίργος, ο—башня.
Πιρκαγιά, ι—пожар.
Πιροβολό, πιροβολιζμός, ο—стрелять; выстрел.
Πλέο—плыт, плавать.
Πλιγὶ, ι, πλιγομένος—рана; раненый.
Πλιθιζμός, ο—население.
Πλιμιρίζο—наводнять, заливать.
Πλοτί, ι, πλοτοφτιάςτις, ο—плот; сплавщик.
Πολιτέλια, ι—роскошь.
Πραγματικότιτα, ι—действительность, реалность.
Προδίνο, προδότις, ο, προδοςιά, ι—предавать, изменять; предатель, предательство, измена.
Πρόθιμα—охотно.
Προπολύ—давно.
Προςέφχυμε—молиться.
Πρόςκλιςι, ι—зов, приглашение.
Προφτένο—успевать догонять.
Ψιφὶζο, ψίφος, ο—голосовать; голос (изберательный).
Ψοριάρικος—паршивый.

Ρ

Ραβδί, το—палка.
Ρεματιά, ι—ущелье, балка.
Ριχός—мелкий (о воде, тарелке).

Σ

Σιβυλέβυμε, ςιβύλιο, το—советываться; совет (орган).
Σίδερο, το—утюг, железо.
Σιμαδέβο—целиться, прицеливаться, делать метку.
Σινενούμε—об'ясняться, давать понять.
Σινιδιτός—сознательный.
Σινὶθιο, το—привычка.
Σιρτός, ο—хоровод (танец).
Σιφιλιοτίς,—соглашатель.
Σιφορά, ι—беда, несчастие, горе.
Σκαρφαλόνο—карабкаться, лазить.
Σχεδόν—почти.
Σκέφτυμε, ςκέπςι, ι—думать, мыслить; мысль.
Σκλαβόνο, ςκλάβος, ο—порабощать; раб.
Σκορπίζο—рассеивать, разбрасывать. рассыпать.
Σκύφια—хохол (у птиц), чепчик, колпак
Σοβαρός—серьезный, важный.
Σολίνας, ο—труба.
Σοφίζυμε—придумывать, выдумывать.
Σοφός—мудрец, мудрый.
Σπάνια—редко.
Σπάραχνα, τα—жабры.
Σπιλιά, ι пещера.
Σπρόχνο—толкать.
Σταθερός—твердый, устойчивый, постоянный.
Στασιάζο—бунтовать.
Στέγι, ι—крыша.
Στέλνο—послать, присылать, отсылать.
Στενάζο—стонать.
Στερεόνο—крепить, упрочивать.
Στίνο—ставить, водрожать, воздвигать.
Στιχία, τα—элементы, шрифт (типогр.).
Στριμόχνο—загнать, прыжать.
Συιδός—швед.
Σφιρί, το—молот, молоток.
Σφιρίζο—свисгеть, гудеть.

Τ

Ταξιδέβο—путешествовать.

Ταραχί, ι—волнение.
Τεζιάχι, το—прилавок.
Τέρας, το—чудовище.
Τζαερό, το—чайник.
Τί τρέχι—что такое, что случилось, в чем дело.
Τιφλόνο, τιφλός, ο—ослеплять; слепой.
Τιχένο—бывать, случаться, встречать.
Το δίχος άλο—непременно, обязательно, именно.
Τραντάζο—потрясать трасти.
Τρέφυμε—питаться, кормиться.
Τριγλὶ, το—усач (рыбы).
Τρίζο—скрипеть.
Τριπάνι, το—сверло, бурав.
Τσαχμακόπετρα, ι—кремень.
Τσιρτσιρίζο—шипеть.
Το κάκο—напрасно, зря.

Φ

Φέρυμε—относиться, обращаться, поступать.
Φίμι, ι—слух.
Φλέβα, ι—жила.

Χ

Χαιδέβο—ласкать, гладить.
Χαμόχλαδα, τα—хворость.
Χάνο το κυράγιο—унывать, терять дух.
Χαρά, ι—свадьба, радость.
Χιμό—бросаться, кидаться.
Χὶνο—лить, выливать, наливать.
Χιονόστιβα, ι—сугроб.
Χιρότερα—хуже.
Χλομιάζο—бледнеть.
Χοχλακίζο—бурлить, кипеть, сильно

Стат. форм.110×150—печ. лист.3—Тіраж 1000—в листе 27,745

Міскліт 1729—Маріупіль, держдрукарня. —Зам. 4085

ЦЕНА—75 Коп.

ТIМI—75 Кап.

